

AKATALPA

Mart 2021 - Sayı 255

Aylık Şiir ve Eleştiri Dergisi

ISSN 1305 - 7685

Yaşar BEDRİ

AKŞAM GELEN YAĞMUR

sekiz matinesini kaçırdım ne yapmam lâzım?
sular çekildi, sahile çıktı ölü yıldızlar
bileğimde alıngan buzların çizdiği boşluktunuz

dokundum ve ağladım
aynaya yapışan elgin yüzlere son kez bakıyorum
algın çerçiler sarıyor ayın kanamasını

dedim:

- bağından bahçenden eder sevdiklerini
yüzüğümünden kazıttığım krallık

dedi:

- kalbimi onaracak yağmur, zehrimi alacak gece tozları
doğru kursun porsunlar lodosa tutulan zembereği

uykumuzu cellâda verdik, korkulu rüya görmektense
uyusun belki rüzgâr terli yaka içlerinde bir zaman.
hoşoğlan gene bulanık akar, gene sevdalı, gene...
dağılsın suya saçınız
dağılsın firketeler, rimel, kahve falınız

her uyku taammüden sür(ül)en ölüm taslağıdır
körüml!.. bana kırmızıyı kim anlatacak?
bana morun buğusunu yasemin korkusunu

akşam gelen yağmur tıslayarak kanatıyor etimi
erir mi ateşe tutulan hafıza? terimden
günahıyla dövülen teneke alsın suyunu

tek başına kalma bahanemiz sağlam dişimizin çekilmesi
içindi
dersaadet'te kuleler, gene ışık seli, çanlar çekilmek içindi.

bileğimde rüzgâr keşiği yağmurla gelmişsiniz
kanımı donduran zehri tütsü kabından kaldırıyorum
burçları şehzade kellesiyle donatmayı pek de sevmiştiniz.

Fatma Aras, Cansu Aydın, Naci Bahtiyar, Semih Başar, Yaşar Bedri, Fuat Çiftçi, Ramis Dara, Ahmet Şerif Doğan, Aynur Dursun, Hasan Efe, Erkan Kara, Selami Karabulut, Oğuzhan Kayacan, Beytullah Kılıç, Hüseyin Korkmaz, Fahrettin Koyuncu, Salih Mercanoğlu, Musa Öz, Yaşar Özmen, Hüseyin Peker, Mehmet Sarsmaz, Günova Sepin, Erol Sezer, Halil Şahan, Süreyya Şişmanlar, Umut Temür, Bayram Türk, Işık Yavuz, Ümit Yıldırım, Reha Yünlüel.

Salih MERCANOĞLU

UYKU

biz uyuyunca masa sandalye uyur
yatağa rehavet çöker, perdeler süzülür
camlar hayalet olur göstermez kendini
biz uyuyunca kapı pencere uyur

sönmüş lambaların altında bir düşünce
oda oda dolaşır, uyuyan eşyaya dokunur
kirli çamaşıra, birikmiş bulaşığa, ertesi güne
kadına, işe, yalnızlığa, sessizliğe...
sonra uzanıp çocukların saçlarına

işte tam orada durur

Fuat ÇİFTÇİ

ADIMLARIN UÇURUMU

adımların uçurumunu
kışkırtıyor devrik çomak;

dilek çaputu masallardı suskun boğaz...

zulanın ağzına
dikilmiş şehvetli
utangaçlıklar...

ağıt şenliğinde
bağrın senin
azıcık yaşamlardı;

dağın silikliğini
üflüyor kavalına
suları kandıran
karganın gülüşü...

ah gözlerin oltu taşı!

çardaklar, dünyanın
tiken: tahtın ve tabutun...

birikintinin acı suyunda
taşıyor baba...

YALIN DERİNLİK

Halil ŞAHAN

AKLIMDA

*güz ikindisinin ürkek serinliği
sırtımı ürperten
boşalmış kıyılarda yaz artığı gün ölüleri
verandalarda unutulmuş iskemleler
kumru yuvaları çardaklarda
iğreti bir gülümseme dudaklarımda
temmuzu çıkarsam mı takvimimden
“unutMADIMAKlımda!”*

SORU

*ülen üsen
o çitlembiğin çatalında
mıççık avlayan sen isen
bu ak saçlı adam kim
aynada karşıma geçip gülümseyen*

ÖZGE YÜREK

*benim bir özge yüreğim daha var
görmedin onu sen
başkaları için çarpar
sanki kanattır
pır pır uçar
uçar da kanar*

Hüseyin Yurttaş, (Çağdaş Türk Dili, Şubat 2020, Sayı: 384)

Hüseyin Yurttaş'ın aynı sayfada üç kısa şiiri var. Aralarında bağlantı olduğu kanısındayım; o nedenle üçünü bir ele almaya çalışacağım.

Üç şiirin üçünde de şairin kendisi anlatıcı ve yansıtıcı durumunda. Zaten şiirlerde egemen anlatım biçim birinci tekil. Yalnızca “soru” şiirinde şair bir ara kendini dışarı çekip kendine sesleniyor.

Önce “Aklımda” başlıklı şiir:

Bu şiir, yer ve insan etkileşimi üzerine kurulmuş. Anlatıcı durumundaki şairimiz; tatil beldesi olduğu anlaşılan bir deniz kıyısındadır. Mevsim güzdür. Havanın değişken olduğu anlaşılmaktadır.

Boşalmış, ki bu tatilcilerin gittiğini gösteriyor, kıyıda şairimiz çevresini gözlemlemektedir. Gördükleriyle dalgınlaştığı anlaşılmaktadır şairimizin. Çükü sırtına vuran güz ikindisinin serinliğiyle kendine geliyor. İlk iki dize şöyle: “güz ikindisinin ürkek serinliği / sırtımı ürperten”.

Görüldüğü gibi şairimizin kendine gelişi, “ürperme” sözüyle verilmiş. Demek ki tatlı bir düş içindeydi şair. Belki de imgeleminde, kıyımın yaz'ınki şenlikli durumunu yaşamaktaydı. Ve, büyük olasılıkla şairimiz bu tatlı yaşantıdan ayrılmak istemiyordu. O nedenle de ürperiyor. Güz serinliğinin bu çarpıcı etkisi aynı zamanda çevresine nesnel olarak bakmasını da sağlıyor. Örneğin yazdan kalma “gün ölüleri”ni, “verandalarda unutulmuş iskemleler”i, “çardaklardaki kumru yuvaları”nı fark ediyor.

Ama bunlar artık şairimiz için birer “gün ölüleri”dir.

Peki, nedir “gün ölüleri”?

Ben bu sözün öylesine kullanılıverdiğini sanmıyorum. Şair için, geçip gitmiş yaz'ın bir ölüm düşüncesi, bir ölüm acısı taşıdığı kanısındayım. Yerleşik duruma gelmiş bir acı, bir düşünce bu, ki şairimiz kıyıda gördüklerinin kendisinde uyandırdığı ilk duygulardan utanır gibidir de. “Ürpererek” sözünde bu çağrışımı da seziyorum ben.

Kaldı ki şairimizin ölüm acısı, hatta korkusu taşıdığına düşündüren başka sözleri de var. Örneğin boşalmış kıyıyı seyredirken dudaklarında “iğreti bir gülümseme” olduğunu söylüyor. Demek ki gülümsemesi içten, coşkulu değil. Her an sönmeyecek gibi. İğreti.

Şairimizin bu durumdan kurtulmak istediği de görülüyor: Ölüm acısını, korkusunu taşıdığı anlaşılan “temmuzu takviminden çıkarmayı” tasarlıyor.

Kısacası, bir güz günü bir kıyıda tatil yerinde gördükleri şairimizde önce tatlı düşler uyandırmış, ama bu biraz sonra onu utandırıyor. Ürpererek kendine gelmesinde bu anlamın da saklı olduğunu yinelemek istiyorum.

Şairimizde yazla ilgili ölüm acıları olduğunun açık kanıtı da yok değil. Son dizeye bakalım: “unutMADIMAKlımda!” Bu dizede büyük harflerle yazılan sözcüğe dikkat.

Demek ki şairimiz 35 yazar, şair ve sanatçının yakılarak öldürüldüğü Madımak'ı unutamıyor, o kıyımın acısını yüreğinde taşıyor. Öyle ki o acı nedeniyle yaşamın gündelik sevinçleriyle bile tam örtüşemiyor. Mutluluğa yanaşır gibi olduğunda ürperiyor, diyesim suçluluk duyuyor.

Yurttaş bu kısacık şiirinde, anlamı çoğaltmak için bazı tamlamalardan yararlanmış: “ürkek serinlik, yaz artığı gün ölüleri, iğreti gülümseme” gibi.

Ayrıca okurunda görüntü oluşturmaya da çalışmış. Bunun için betimlemeye başvurmuş: “güz ikindisi, boşalmış bir kıyı, verandalarda unutulmuş iskemleler, -hatta, dudaklarında iğreti bir gülümseme olan adam” gözümüzün önünde canlanmakta.

Hüseyin Yurttaş'ın şiirlerinden çoğu kez ince bir mizah alımlarım. Şakalı sözü sever Yurttaş. Ama bu şiirinde yok böyle bir şey. Yukarıda çözümlemeye çalıştığım gibi bu şiir bir acının şiiri. Öyle olduğu için de mizaha uygun değil. Ama aşağıda ele alacağım “Soru” şiirinde belirgin bir mizah söylemi söz konusu.

Şiirin daha ilk dizesinde bir yerel söyleyiş göze batıyor, kulağa çarpıyor: “ülen üsen”. Bununla şairimiz hem köy kökenli olduğuna göndermede bulunuyor hem de kendisiyle dalga geçiyor. Şiirin bütününde de var bu saraka. Yaşlandığını bilmezlikten gelerek, hatta aynadaki görüntüsünü yabancılayarak da sürdürüyor sarakayı.

“Üsen” sözünün şiirde bir işlevi daha göze çarpıyor; “isen” ile uyak oluşturuyor.

Şairimiz aynaya bakıyor, kendini ak saçlı görüyor, ama tanımazlığa vuruyor. Bunun yaşlanmaya bir tepki de olduğu kanısındayım. Özellikle “bu ak saçlı adam kim” dizesinde bilmezlikten gelme (tecahül-i arif) sanatı var. Evet, şairimiz şakaya başvuruyor, ama bu şakanın altında yaşlanmanın acısını gizleme amacı da seziyorum ben. Bir bakıma bir bilinçaltı kaçıışı.

Kısacası, Yurttaş bu şiirinde yılların üzerindeki etkisini şakaya vurarak özümlemeye çalışıyor.

Ama, bir şeye daha değinme gereği duyuyorum. Şairimizin yaşlanmak yalnızca onun sorunuymuş gibi davrandığını düşünmeden edemiyorum. Bu bir bakıma bencillik ve şairimiz sanırım bunun farkında. Öyle ki bir sonraki küçük şiirde özgecil biri olduğunu vurgulamaya çalışıyor.

“Özge Yürek” sayfanın son şiiri. Yurttaş, bu şiirinde sanki şunu demek istiyor: Önceki iki şiirde beni hep kendini düşünen biri gibi görmüş olabilirsiniz, ama benim “başkaları için çarpan” bir yüreğim var. Bununla da yetinmiyor, yüreğinin çok

Üç kısa şiir

SEVGİTGELİÇ

Sevmiyorsun, sevmiyorsun, sevmiyorsun; sev.
Gitmiyorsun, gitmiyorsun, gitmiyorsun; git.
Gelmiyorsun, gelmiyorsun, gelmiyorsun; gel.
İçmiyorsun, içmiyorsun, içmiyorsun; iç.
Sev git gel iç, sev git gel iç, sev git gel iç; iç.

Dağların arasında, kimsenin bilmediği bir köşesinde
dünyanın
Tahta, çivi, çekiç, cam; halı, koltuk, yatak, fincan
Bir ev yapsam, herkesten uzak yalnız yaşasam

KAPLUMBAĞA

“Hepiniz çok güzelsiniz,
Özgürlük size yakışıyor!”
Dedim onlara...

“Dünya’da en şanslı hayvan Dünya’da
Nedir?”
Diye sordum sonra...

Eviyle doğuyor sırtında!
Kaplumbağa!
Çocukları da eviyle beraber geliyor dünyaya!

GÜNLÜK

“Çok mıymıntı bir günlük var
Güzelliğinin ofsaydında” diye
Söyledim uyurken yatakta
Böyle geliyor sözcükler kimi kez
Kaçmasınlar diye peşlerinden ben

duyarlı olduğunu, başkaları için pır pır uçtuğunu, hatta
“kanadı”ğımı da ekliyor.

Ben bu şiirde en çok, “özge” sözcüğüne takıldım. Yerine
başka bir sözcük, örneğin “başka” sözcüğü de kullanılabilirdi.
Ama Yurttaş kullanmamış. O deneyimli bir şairdir, şiirde
yalnızca sözcüklerin değil seslerin de önem taşıdığını iyi bilir.

“Özge” sözcüğünün çağrışım alanın çok geniş olduğu
kanınsındayım. Bu konuda “başka” sözcüğüyle kıyaslanması söz
konusu bile olmaz. Beğeni ve duygu evrenimizde birçok
karşılığı olan bir sözcük o. Örneğin “Leyla bir özge candır”
şarkısının izi birçok insanın anlığında (zihin) capcanlı
yaşamaktadır. Arabesk “Zennübe” türküsü de öyle. Ben çok
severim o türküyü. Hem de -z- sesinden dolayı. “Z”de şiir
bulmuşumdur hep. Zaten duyarlığımızı uyaran birçok sözcükte
vardır o: zümrüt, haz, güzel, zarif, zafer, ziynet, zenginlik vb.

DOĞA

Öyle oluyordu hep. Öyle oluyordu ben biraz dalmış
düşünürken
Koca bir yaz, açan yapraklarına isim buluyordu
Tek tek balkonuma dallarını uzatan
Daha geçen güz budanmış ağaç
Bir kuş bulutu sarmış yeşil gövdesini
Ağzlarında sütlü, kırmızı incir çekirdekleri
Güneşli yağmurlarla açık saçık yıkanırken

Her biri en çılgın işlenmiş yapraklardan biriydi
İlkbaharın en sıcak akşamlarında yeşile çalılık sular
Yıldız sarısı, akar dururdu köklerinden gövdesine,
dallarına
Kıvrılır uyurdu börtü böcek
Tırmanmış bir ay ışığı gece yarısına

İşlenmiş günahların en masumu
Direnen en güçlü rüzgârlara
Aşka dönük yüzüyle kızarır
Döker kendini çıkmaz sokaklara
Takvimlerin son yaprağı
Her mevsimin kaçınılmaz sonu

Bir şarkı bırakıp gider sağanakların son damlaları
Kimse görmez, işitmez
Eğilmiş gövdesine sarılmış karanlıkta dallar
Öpüyor budakları

Bir gönül ilişkisi dolaşır asırlardır
Toprak ana ile bir dede ağaç söylentisi
Her sonbahar dökülür omuzlarına gelip geçenlerin
Milyonlarca ayrılık ve sessiz çığlık
Erkeği, dişisi
Doğanın kendisi.

KÖPEKLİK MARİFETTİR

Açtığı yaralara gömülür insan zamanı dolunca.

Bırakmaya meyilliyiz hep tuttuğumuz dalları
Daha yükseklerde, bulutlara değdiğini sandukalarımıza
Ve boşlukta bırakırken gözlerini bir köpeğin
Dostluk sözcüğü kendiliğinden infilak olur sözlülerimizde.

Köpeklik marifettir oysa herkes başaramaz.

İncinir gülerken yüzüne, başını okşarken alelade
Toza, toprağa ve de taşla yakışır en iyilerimiz
Kötülüğün tarifi yok, yakışır yeri ateşin yüreği
İkisi arasında geçen kum saati içinde hapis akrep
Ve su saatinde boğulur yelkovan
Kendi halinde dönence.

Açılan yaralara terk edilir köpekler.

YAZINI YAZINCA (II)

Ümit YILDIRIM

Okuduğunu Anlamamak

Kimi yazarların yazılarını okuyunca bu durumu sık yaşıyorum: yazar burada ne demek istedi? Hiç üşenmem geri döner yazıyı tekrar okurum ama bu yazarların yazdıklarından bir sonuç çıkaramam. Sanırım ki başka dilde yazılmış bir metni acemice çevirmişlerdir. Bilirim, onların umurunda değildir benim yaşadığım zorluk. “Git, anladığımı oku!” deseler kırılmam onlara. Fakat bu konuda yalnız olup olmadığımı da merak etmiyor değilim hani. Aşağıdaki alıntı Koray Feyiz’in “2000’li Yıllar Türk Şiiri Üstüne” adlı metnin son paragrafıdır. Yazar burada ne demek istiyor? Yazının virgülüne dokunmadan:

“Şairin doğması ve eğitilmesi için daha özgür ve daha zeki bir ortam yaratılmasına yardımcı olmak için, bir kez üretilmeye başlandığı ve tanıma peşinde bulunduğu zaman, daha ince talepler sunulursa okur dolaylı olarak onun için bir şey yapamaz ve elbette eğitilmiş bir halk tadı olmadığı ve en acımasız önyargıların yaygın olduğu ülkemizde ve 2000’li yıllar Türk şiirinde hizmet için bolca fırsat vardır.” (Sincan İstasyonu, Sayı:102, s.18)

Anti-Ödipus’tan Notlar

Bütün figürlerine karşın dünya çölsü bir yere dönüştü, dönüşüyor. Bu ıssız çölde paradoksal olarak gürültü var. Üretim gürültüsü yalnızca tüketimi üretiyor. Tüketim gereksinimlerimiz değil, arzularımızın gereksindiği şeyler. Libido, anüs, fallus üçgeninin toplamı: mal. Mal, insanı bugüne kadar hiç böylesine yoksul bırakmamıştı.

Sanat, sisteme kısa devre yaptırıyor. Baba, anne, ben üçgeni figürünün karşılıkları: 1.Gerçek: Gerçek olanaksızdır çünkü gerçek dilde ifade edilemez. 2.İmgesel: İmge, ayna evresidir. Aynada kendini gören eksikliğini görür. Ötekini kendi parçasına döndürmek ister ancak bu artık olası değildir. Yokluğun ve eksikliğin yangısı sürüp gider. 3.Simgesel: Simgesel dil ile ilgilidir ve onun kurallarının kabul edilmesi. Bu, bir tür faşizmdir. ‘Dil’ iktidar karşısında kekeler. Majör dil karşısında minör dil kurulur, Babil’i çağırıyor belki “Kutsal Aile”yi yıkmak için.

Kızlarda erkeksi protesto değersiz görülmenin sonucu, erkeklerde ise başka bir erkek karşısında edilgen duruma düşmenin (hadım edilmenin) reddi, üstünlük kompleksi olarak dışa vurulur. Sadomoazoşistik bir günah olan anne saplantılı ödipal homoseksüellik. Teşhis: Çiçeklere dokunamamak. Biri ödipal, dışlayıcı ve depresif, ama diğeri ödipal olmayan şizoid iki bölgeyi aynı anda sırtında taşımak. Ayna çatlamıştır artık. Ensestin çeşitleri... Tespit: Fobik kişi, ebeveyn veya çocuk; obsesif kişi, ölü veya diri; histerik kişi erkek ya da kadın olduğundan emin değildir. Şizofren, erkeklerin tarafında erkek, kadınların tarafında kadındır. Paradoks. Biseksüel, ikisinin arası veya cinsiyetler arası değildir, ama transeksüeldir. Transdiriölü ya da transebevyençocuktur.

Sonuç: Birey, Odius kompleksini çözüme kavuşturmadan huzur bulamaz! Yolunun üstündeki kayayı aşmak zorların zoru. Labirent, sarkaç, hezeyan... Paranoyak-ayırıcı ve şizo-göçebe. “Sizden değilim, yabancıyım, yersizyurtsuz bir hayvan, zenciyim,”der.

Tablo

"Dostluk (!) her şeyin üstünde. Ama ne de ucuz bir dostluk! Birbirini tutanlar, kayıranlar, şişirenler tümen tümen. (...) Bu her çağda, her yerde böyleymiş, öyle diyorlar. Ben inanmıyorum. Olmaması gerekir." (Memet Fuat, 1955)

Yalnız İnsan

“Türkiye, yalnız insanı barındırmıyor. Bu da sanatı öldürüyor. Kümeleşen sanatçı, birbirinden güç alıyor. Güç alınca da aynı dili üretiyor. O zaman ülkeden sanatçı çıkamaz. Başarılı olabilir ama farklı olamaz.” (Gündüz Vassaf, Cehenneme Övgü)

Şiir Yazarlar

Şiir uğraşlarını emeklilik zamanına bırakanlar, dizi dizi kitap yayımlıyor bir süredir. İlk izlenimim şu: Boşluğa düşen danışanlarını sanata yönlendiriyor, psikiyatrlar. Kimi müzik korolarına giriyor (girsinler), kimi resim kursuna başlıyor (başlasınlar), çoğu da kalem ellerine alıyor (alsınlar), hayata tutunmak için. Sonra gelsin resimler, şiirler, öyküler, hayatım romanlar... Bunda yanlış bir şey yok. Asıl sorun, şiir yazarların “Ben de şair oldum” tavırları. Hani güzel ürünler yok değil. Bundan 20-30 yıl önce yazılıydı ne güzel olurdu, dediğim şiirler olmuştur okuduklarım arasında. Ama işte o kadar. Şairlik yalnızca şiir yazma işi değil, bir yaşam biçimidir. Mesleğinin gereklerini yaparken şiir yazmaya vakit bulamayanlar, şiiri öteleyenler, bilsinler ki hayat kimseye şiir yazması için zaman vermedi, vermiyor. Şiirini o karmaşanın içinden çıkarabilenlerdir gerçek şairler.

İsrar

Henüz lisede bir öğrenciydim Necati Polat’ın *Kalender*’i yayımlandığında (1984). Kimse salık vermedi, kitapçıda dolaşırken karşılaştım bu kitapla. Bir ilk kitaptı, belki bana seslenen kitabın kapağı olmuştur, aldım, okudum. Sokaklarda, caddelerde, vitrin önlerinde, belediye otobüslerinde ezbere okudum onun “Çocukluğumdan Kalma Kirliliği Bir Yüzüm Vardı” adlı şiirini. Sonra sustu bu şair, bir daha görünmedi. Kim bilir neden susmuştu? Bir şiir daha öylece boynu bükük kaldı.

Durup duruken neden söz ettim bu kitaptan? Kitaplığımı düzeltirken karşılaştığım bu kitap beni şu düşüncelere götürdü: Şair, şiirine sahip çıkmalı, şiirinde ısrar etmelidir. Gerçek şair, yangın yerinde ilk önce şiirini kurtarandır. Bütün büyük şairleri, şiir heveslilerinden ayıran ilk özellik bu olmuştur: İsrar ve sabır. Afşar Timuçin’den bir alıntı yaparak söyleyecek olursam: “Şiiri yaşamda yaşamı şiirde anlaşılır kılan şey tam tamına adanmışlıktır. Ancak kendini adayabilen yaşar ve kendini adayabilenin şiiri vardır. Bu yüzden çarpıcı şiir başka, gerçek şiir başka şeydir. Yaşamın içine var gücüyle dalmak: İşte gerçek şiiri var eden bu. Bunun için elbette hiç ödünsüz yaşamayı becerebilmiş olmayı gerekir: Ödünsüz dürüst, ödünsüz serseri, ödünsüz sevdalı, ödünsüz deli, ödünsüz serüvenci ya da ödünsüz kavgacı.”

Ağıt

Ağıtları olmayan edebiyatlar uydu-kentlere benzer, tarihsizdirler. Ağıt, tarihidir insanın. Ağıtın olmadığı yerde, insan yoktur. İnsanın olmadığı yerde merhamet; gözyaşının olmadığı yerde de insan yoktur.

Yangısını ağıtlaştıramayanlar, insan olmanın eşliğinde kalır. Ağıtı meslek hâline getirenin yeri tımarhane, ağıt yakanların ağıt yaktırmaya yemin etmesi mahpushanelik...

Ağıt edilgin olmak değildir, zalimi büyük yıkıma götüren tarihtir. Ağıtçının dili sınır tanımaz, çünkü gözyaşının rengi yaktır!

18'İNE RÖVAŞATA

Yakup Naziff'e...

işte bir devir kapandı oğlum
özgür ve bağımsız olduğunu
ilân ediyor bas bas Medenî Kânun
al işte hakların hayrını gör
güle güle kullan rüşünü
bunlar ödevlerin
şunlar yükümlülüklerin
onlar da sorumlulukların
kânun bu itekliyor işte
hesâbına hepiciğini
sen de tadacaksın vatandaşlık denen
ne menem zanâatın tüm meşakkatini
bak bu tamtakır kuru bakır anahtarın

işte bir devir kapandı oğlum
yamyamlar âlemine nâhoşgeldin
öylesine acımasız ve hâin etrâfın
bir cangılın tam göbeğinden geçen patikanda
havâî kelebekler hamarat karıncalar
kikirik balarılar rehber yunuslar râzî filler
anlamış kaplumbağalar şakacı lamalar
seyyar umut tâciri papatya falcısı uğurböcekleri
ile karşılaştığın denli
aç çakallar hin sırtlanlar iğnesi bileyli akrepler
horozlarla arası nânemolla tilkiler
sarmaşdolaş boalar şakî kurtlar dallama maymunlar
helvacı sabırlı korukçu örümcekler papağan kılıklılar
ile de ille de rastlaşacaksın
ama onlar has hayvan
niyetleri tynetleri doğaları net
epleri top topları ep
tek dertleri nesillerini
idâmeden ibâret
en büyük düşmanın
hayvanlar âleminin yüzkarası
eşkâli cibilliyetsiz insandır oğlum
kaptırmadan bacağını
kanadını kolunu
yoldurtmadan teleğini tüyünü
çaktırmadan dikizle
öteni berini sağını solunu
elinden bırakma
aslâ dosdoğrunu
al bu da zülfikârî kristal anahtarın

işte bir devir kapandı oğlum
gönlünü daha çok çececek
para mal mülk renk ve ışık
hoş bedenler işveli bakışlar
aşk güzel bir attâdır oğlum
aşka meşkin bini bir para
güç boy pos endam iktidar
marka etiket son model moda
avucunun içine alacak seçiren gönlünü
kapının önünde bekleyen →

KUM DİLİ

pencereden hatırladım camdaki kumu ve ışığı
suyun kaçtığı çatlaktan geldim aranız

ışığın hüznüne odaklandım kör oldu gözlerim
kumum dilinde okudum yanan çölün serabını

taş da su ister çatlak için biraz güneş biraz öfke
mecnunlar ki cenneti kızgın kuma işleyenlerdir

ne kondu da kabul etmedi toprak ve kum
ateşte işlendi sonsuzluk, savruldu döndükçe

taşın incelmesinden geçilir *sadık yârin* bahçesine
dünyayı süsler *bu surra mazhar olursa bahar*

kumdum, bazen taş bilemedim yerimi
güneşin diliyle çatladım, sustuklarıma saydım

taşın taklidinden öğrendim kumun alfabetini
kuma kırılan âşık candan alır elif'in ilmini

çatlaklarımla inceldim yığıldım içimdeki çöle
arındım kendimden, sığındım ince çizgiye

taş da tarih yazar içinden geçtiği zamanda
izi kalır, kını kılıçtan keskin olan hükmün

kırıldıkça hatırladım candaki ateşi ve sabrı
damarın sızdırdığı çatlaktan gittim aranızdan

çağrılmayan taksiye bir bak hele
eni borç boyu harç
taksitlerarası gönüllü köleliğe
hoş gelmedin safâlar getirmedin
kul köle olma sakın da sakın oğlum
al bu da ak ile karaya bulanmış taş anahtarın

işte bir devir kapandı oğlum
beline bağla da bu 3 anahtar kaybolmasın
ipleriyle kuyulara inecek
kuyulardan çıkacaksın
dağlar tepeler aşacak
zirvelere basacaksın
uçurumlardan geçecek
çıkmazlardan kaçacaksın
kapılar açacak
kapılar kapayacaksın
alın açık ömrün ziyâde
yolun mutlu olsun
çarçur etme hovardaca
allah bilir kaç kontörlük ömrünü de
her dâim dik tut kuyruğunu oğlum

SERAP ERDOĞAN'IN ŞİİRİ

Ramis DARA

Bütün aşklar doğası gereği ayrılıkla biter. Ancak bazılarında baştan Bütün aşklar doğası gereği ayrılıkla biter. Ancak bazılarında baştan umutsuz çıkılır. Serap Erdoğan (1973-) böyle umutsuz çıkmış bir aşkı ve sonuçlarını, sarsıntılarını şiirleştirmiş gibi ilk kitabı *Anıtanrıça*'da.

Kitapta karşımıza çıkan ilk sözcük "depresif". İlk şiirin adında geçiyor: Depresif Yansılar Albümü. Bu ilk şiirin ilk dizesi de "*biz bozuk saatlerin anyız*". Anlaşıldı ki sevgili Serap Erdoğan'la zorlu bir şiir okuma yolculuğu olacak bu.

Hemen arkasından "üzünç ağacıym" (s. 10) ifadesini atlayıp "*Bir dinlenme tesisi de mi yok / bitmeyen yolculuğunda düşyaralarının*" (s. 13) dizelerine geliyoruz. Dinlenme tesisi günümüz gençlerinin çoğuna fazla şey ifade edemeyebilir; ulaşım iyice hız ve konfor kazandı, kolaylaştı. Bizler tabut gibi eski püskü otobüslere tika basa doldurulur, saatlerce yolculuk yapar, ah bir mola verilse de, biraz nefes alsak, dinlensek, ihtiyaçlarımızı karşılasak diye iç geçirir dururduk ve bu isteğimiz nice sonra gerçekleşir, külüstür otobüsümüz anlaşılmalı olduğu bir "dinlenme tesisi"nde mola verirdi, bir süreliğine.

Hemen arkasından kitabın da adı olan Anıtanrıça şiiri (s. 14-15). Uzaktan bakanlara ya da kulak misafiri olanlara belki de "anıtanrıça" gibi gelse de, burada şairimiz Serap Erdoğan'a özgü özel bir bileşik sözcük söz konusu.

Bu şiirle ilgili şu notu yazmıştım, kurşun kalemimin solgun harfleriyle, şiirin kenarına, onu üst üste birkaç kez okuduktan sonra: "Bu ne büyük ve ulu bir umutsuzluk!"

Bu duygusal yargım da, "*ömrü en iyi ölüm tanımlar oysa*", "*tüm köşe başlarımı tutan yaralarım var*" dizelerinden değil, daha çok şu dört dizeden dolayı:

...
*yıkık duvarlar gibi bakıyordun
delirmiş cümleler gibi
konuşsan
bir lir sesi çarpacaktı sesine*

...
İşte bu şiir içinde ve şöyle geçiyor "anıtanrıça" sözcüğü:

...
*tutup geceyi basıyorum utanan yerlerime
unutulmayacak bir anıtanrıça olmasın için...*

Kitabın bir sonraki şiiri Alkolik Telaş, Edip Cansever'den bir epigrafla, "*Ve derim ki, bir gülün tersine açmasıdır solması*" dizesiyle başlıyor. Buradan "aşkın kanadıkırıkkuğu sesi" imgesini işaretleyip, sonraki şiir Şangırdayan Yanlışlar'dan da "*ıslak bir tanrı fotoğrafıydı zaman*" dizesini alıyorum.

Zaman'la ilgili başka ilginç dizeler ileriki şiirlerde de geçecektir: "*henüz saatlenmemiş zaman*" (s. 28), "*zaman, o sabırsız bilye*" (s. 35)...

Şairin kahrını, kederini besleyen şeylerin başında âşık olduğu kişinin adeta profesyonel ve iflah bulmaz bir oyunbaz olması geliyor sanıyorum. Onu Peçorin olarak niteliyor:

... *usul ihanetleri sevdin / başka rol istemedin / iklimsiz kadınlara / Peçorin olmak dışında / bense çöl kentlerin serabı* (s. 22).

Peçorin, Lermontov'un dünyaca ünlü romanı *Çağımızın Bir Kahramanı*'nın roman kadar ünlü ana kahramanı. Bu konuyla ilgili bilgim vardı, ancak romanı bu şiir okuma serüvenim sırasında dikkatle okuma ihtiyacı duydum. Önceki şiir-şair yazılarım sırasında şiirlerde geçen müzikleri dinlediğim,

filmleri izlediğim olmuştu, ama ilk kez burada şiir dolayısıyla roman okudum.

İyi ki okumuşum. Peçorin sıradan bir kadın avcısı değil, kalplerini çaldığı kadınlara, başlangıçta çok istekliyken, iş evliliğe uzanacak gibi olunca içinde bir ürküntü, bir kırılma hissederek ve vazgeçer, bağlanmaktan kaçınır, arkasında bıraktığı kırık kalbe aldırmandan yoluna devam eder... Bunun sebebi dışardan bakınca özgürlük tutkusu gibi görünür. Belki biraz bu da vardır, ama asıl, çocukluktan gelen gizli bir anı söz konusudur: "... içten gelen bir korku., silinmez önsezi." (Ülkü Tamer Çevirisi, 14 Haziran tarihli günlük, s. 147.): Çocukken annesinin falına bakan yaşlı bir falcı ona oğlunun ölümünün "kötü bir evlenme sonucunda" geleceğini söylemiştir... Peçorin'in gönlünü çaldığı kadınlardan kaçmasının altında yatan ve nedense gözden kaçan ana sebep budur...

Şiir kitabına dönelim. 1999'da yayımlanan üç bölümden oluşma *Anıtanrıça*'nın ana bölümü "... Ve Açılımsız Aynalara Doğruyduk"ta 19 şiir, "Başboş Gece Notları"nda başlıksız 10 kısa şiir, "Oda Mektupları" bölümünde 4 düzyazı-şiir var. Kahır, keder, elem, isyan duygusu kitap boyunca sürer.

İyi yazılan ya da söylenen düzyazı-şiirleri özellikle severim, buradakiler de iyi ve güzeller. Kitabın arka kapağındaki tanıtım da bu düzyazı-şiirlerin birinden alınmış:

işte aşk ile uzak sadeleşti... bir ilgımlı caymak kaldı geriye... nasılsa iki doğru arasındaki ortak yanlışta yaşamak... ve biz uzaklığa seri bağlanmış iki ampul; patladı patlayacak... (s. 69)

Geçmişte bir hukukumuz bulunmayan şair Serap Erdoğan'la aramızda belki içsel bir bağ kurulmasını sağlayan şey, kızlarımızın adlarının Ilgım olması. Şairimizi okurken başka bazı uzak akrabalıklar da kurar gibii oluyorum şimdi. *Kırık Amfora* ve *İç Sızuları* kitaplarımdaki sözcüklerin şairimizde amfora ve düş sızısı olarak geçmesi hoşuma gidiyor. Edip Cansever severliğimiz de ortak görünüyor. Ancak ortama uzak olan biri sakın yanlış anlamaya; hiçbir sözcük ve imge ve elbette şair, kimsenin tekelinde olmadığı gibi benim de değildir.

Kitapta şair ve yazarlardan Veysel Çolak, Edip Cansever, Desnos, Artaud, Aslı Erdoğan adları anılır: Kimine şiir adanır, kiminden alıntı yapılır. Bir İstanbul seyahati dolayısıyla (Hüseyin) Alemdar ve (küçük) İskender'le konuşulur. Üç ressam Manet, Munch ve Fikret Mualla'ya açık ya da dolaylı göndermelerde bulunulur.

*

Serap Erdoğan, 2004'te yayımlanan, 22 şiirden oluşma, ikinci kitap *Kamaşma*'daki şiirleri, ağırlıklı olarak, ilköğrenimin bir bölümünü ve ortaöğreniminin tamamını gördüğü, içinde yaşarken âşık ve şair olduğu İzmir'den ayrılıp Ankara'ya taşındığı, onun ilçesi Beypazarı'nda öğretmenlik yaptığı yıllarda yazmış gibi görünüyor. Onun Eskişehir'deki yükseköğrenimini de İzmir'de yaşarken tamamladığını sanıyorum; bu bir bilgi değil "sanıyorum"dan da belli, "tahmin? Beri yandan, doğum yeri de Ankara'dır şairimizin, ancak ilköğrenimini Yozgat ve İzmir'de gördüğüne göre, çocukluğundan gelen fazla bir bağı ya da anısı yok burayla. Bu ikinci kitabın şiirleri İzmir'den ayrılışının üzüntüsünü yansıtmakta çokluktur.

Pörsüyen şiiri (s. 32-33), "*ankara'yı / izmir'e bağlayan devlet / anyolunda olası tüm kazalara...*" epigrafiyle (tanımlık) açılır, "mektup"lu bir dizeyle başlayıp, yine "mektup"lu bir dizeyle sona erer.

Başlatan dize: "*göndermekle dinmeyecek mektup yirtığı sesimde*".

Bitiren dize: "*pul yaradır kayıp bir mektubun teninde...*"

Ve mektuplu daha pek çok dize, imge...

Daha dün, 2000'li yollara kadar ve biraz da başları, mektuplar, zarflar, pullar hayatlarımızda önemli roller oynardı. Şairimiz de Ankara'da, öğretmenlik yaptığı Beypazarı'nda, böyle yoğun bir dönem yaşamış ki bunların şiirlerini yazmış.

Postacı Koleksiyonu şirinde de (s. 39-31), "pul değil postacı koleksiyonu" yapar, beklediği, ama "gelmemiş mektupların" postacılarından!

Kitabın kapağında da şair Engin Turgut'tan "Yitik Mektubun Rüyası" adında bir tablonun resmi bulunmakta.

Şiirlerde kitabın adını çağrıştıran bir imaya, atfa rastlamadım. Acaba çok dolaylı bir ima var da ben mi kaçırdım diye son bir kez daha okudum ve bulamadım.

Çok eskilerden gelen Türkçe kökeninde körelme anlamı bulunan kamaşma, güçlü ışığa maruz kalan gözlerle, ekşi lezzete maruz kalan dişlerde ortaya çıkar. Zamanla sözcük bir de mecaz anlam kazanır. Hayranlık duyma dolaylarında bir anlam. Burada biraz bu mecaz anlam geçerli sayılmalı. Şairimiz geçmiş güzel günlerin etkisini dile getirmekte gibidir sanki kamaşmayla. Ya da şiirin etkisini:

Beypazarı'nda öğretmenken uykusuzluktan rehavete kapılır bazen ve bir anlamda şiirle kendine gelir. "Rahatı kaçan" ağaçlığını hatırlar -Anday'ın ünlü şiirine göndermeyle. Öğle teneffüsünde evde Edip Cansever'den şiir okuyarak toparlanır ve yeniden mücadeleye döner. Düzyazı-şiirdeki bu bölüm şöyle:

... erkekogorası bura, bir sapan taşı gibi fırlatıldığım okullar kenti.. nasıl da rehavete kapılıyorum bazen böyle.. uykusuzluktan hep.. öğle arası eve gelince kendi sesimden bir edip cansever iyi geliyor huzura.. yeniden fişekleyip hayata salıyor.. yoksa rutin eritecek, sözlere ve çiğliklere alışacak kulağım.. alışsın istemiyorum.. yadırgamadan ve şaşkınlıktan doğan bir karşılıklı olmalı benimki.. "günler tane tane günlerime sarkmalı" başkasının düşünden geçmem yoksa.. (s. 58)

("Erkekogorası: beypazarı'nın tarafımdan verilmiş adı" dipnotu var şiirin sonunda.

"Kendi sesimden" ifadesini de şöyle açalım; şairimiz spikerlik, sunuculuk, şiirseverler önünde şiir okuma gibi uğraşlar içindedir de o yıllarda. Edip Cansever şiirlerini [özellikle de Bir Otel De Sizin Adımız şiirini] belki de kendi okuduğu banttan, ya da o sırada yüksek sesle okuyup dinliyordu, dinlenmek, kendine gelmek için...)

Geçelim... Reçine Prenses şiirinde şair ya da şiir kişisi kendisi için şunları söylüyor: "kırk kat mutluluk altından / keder tanesini duymakla geçiliyor bana.." (s. 25)

İlk kitapta sevdiğim İntihar Manifestosu şiirindeki duygu bu kitapta Hep Yara şiirinde sürüyor (s. 28).

Yalnızlık duygusu da sürüyor: "yine de istikrarlı yalnızlığım" (s. 28), "yerleşik yalnızlıkların şaşkınlık kasabası" (s. 29), "taneciklerin jelleştiremediği kanmış yalnızlık / ve aşk" (s. 35).

Genç yaşta hayatına son veren şair Zafer Ekin Karabay için şair özgür Balaban ile yazdıkları bir renga (s. 44) var bir de kitapta.

Sevgili Hüseyin Peker Serap Erdoğan'ın ilk kitabıyla ilgili yazdığı yazıda aşkın, tutkunun yanında "kabarık endişe"den söz eder. Bu kitaptaki Ömür Yaş ve Endişe adlı düzyazı-şiir de neredeyse baştan sona bu kavramı ele almakta: "ve endişe.. / hüznümün uzun bacaklı, yakın ayaklı, çift cinsiyetli komşusu!.." (s. 53)

Kendini "ben hiçliğe çarpan bi' şeyim" (s. 22) diye tanımlayan, "anlam adına" girilen "tüm kavgalardan yenik" çıkan (s. 55) şair, mutlu bir olay da yaşar bu süreç içinde, bir parantez içi gibi, ilgili şiire (Hamile: s. 19-20) ve diğerlerine

çok yansımaya da: Hamiledir. Bununla ilgili, "hiçlik kiskanarak seyredemiş: korkunç mucize" (s. 20) dizesini alıntıluyayım.

Peki, kamaşma bu durumla ilgili olabilir mi?..

*

Serap Erdoğan'ın 2012'de yayımlanan üçüncü şiir kitabı *Efsunkâr*'da 15 şiir bulunuyor. Bu kitapta endişe, ayrılık, yalnızlık, umutsuzluk duyguları kreşendoyla yükselip sönümlenmeye geçmiş gibi. Mekânsızlığa ve biraz zamansızlığa ulaşılmış adeta. Ne sarıh bir kent var artık, ne uğraş alanı. Genç yaşta ölen şair Doğan Ergül'e yazdığı şiir ve Gülten Akın'dan bir şiirine aldığı epigraf olmasa, ortam, yer ve mekân iyice belirsizleşecek gibi.

Endişe korkuya evrilmiş sanki burada biraz.

Kitabın son dizesi yukarıdaki özeti örnekleyebilir: "sessizlik bir çaredir yalnızın halayında".

Ancak zaman zaman aşk da parlamaya devam eder, biraz sönük, belki yitik ya da yok zamanlardan da ışığıp gelse:

Uyumasan bilirsin

Bunlardan ne çok böyle

Sanırdın ki hayat ilk burada

Gölgelerden ahşaptan ve rüzgârdan

Bir buket sevgilim

Nefesinden gece kuşlarından

Bahçedeki adsız bitki korosundan (s. 44)

Uyu Miligves şiirinden bir bölümdü bu. Miligves'i, internetin arama motorunda boşuna aramayım, başlarken benim yaptığım gibi; Sevgilim kitabının tersinden yazılışı!

Kitap adının sırrı öncekilerde olduğu gibi yine biraz saklı kalıyor. İlk şiir, *Efsunkâr* bu sefer. Ben - sen - biz - o'lu anlatımında bir ara benlerin yer değiştirir gibi olduğu bu şiirde, füsunlu, sihirli, büyü, büyüleyici olanın; cenin, fetüs, dölüt gibi adları olan anne karnındaki 3 ayı geçmiş canlı ve sonunda yenidoğan, bebek olduğunu sanıyorum, pek emin olmamakla birlikte.

İlk iki bölümü alıntılıyorum:

Şuramda başladı her şey

Elleri uzakla bağlı bir yalnızlık bitkisiydim

Karanlık artığı, gitmeler kırıntısı

Belki bir istiridye kabuğuna

Üflemişti tanrının flütü seni (s. 5)

Ve fakat annelik gözle görülür bir sükûnet getirmiş görünmüyor şiir kişisine. Şairlik hayatıyla özel hayatı bire bir aynı düşünme yanlışına düşmemeye dikkat ederek.

*

Nitekim, anne-kız birlikte, Mayıs 2013'te *Öpücük Balıkları* adlı bir şiir kitabı yayımlarlar. İlk bölümün şiirlerini İlgin annesine, ikinci bölümünkileri anne Serap Erdoğan kızına hitaben yazar...

Ve o gün bu gündür de şairimiz ara ara dergilerde görünse de, yeni bir şiir kitabı yayımlamaz.

Serap Erdoğan'ın Şiir Kitapları

Anıtanrıça, Mayıs Yayınları, İzmir, Ekim 1999, 72 s.

Kamaşma, Ses Yayınları, Ankara, Ekim 2004, 64 s.

Efsunkâr, Kanguru Yayınları, Ankara, Ocak 2012, 64 s.

Öpücük Balıkları (İlgin Anı Aymelek ile birlikte), Mühür Kitaplığı, İstanbul, Mayıs 2013, 48 s.

İYİ ŞİİRLER KAPIDA

Hüseyin PEKER

Oğulcan Kütük'ün '*Oğlan Çıkmazı*' (İthaki yayın 2020) kitabında, kitabında yenilik adı altında getirdiği şeyin öncelikle 'nesnel bağışıklık' adı altında anlaşılması gerekmektedir. Tüm yenileşme çabalarını; okurun, daha çabuk anlamasını ve birleştirmesi, buluşturması olarak karşılarken, okurun böyle bir anlatımı daha çabuk kavradığını eklemek isteriz. '*kan çek yüzüne biraz*', '*bugün on iki temmuz çarşamba*' tekrarlarının her ne kadar anlamı toparladığına vurgu yapsak da, Oğulcan; şiirde türlü yollardan yaşamda yeri, karşılığı olmayan şeylere itibar etmemektedir. Onu alayla bağdaştıramayız. Ama şiirinde 'dram' vurgusuna ağırlık verdiğini söyleyebiliriz. Hatta yaptıklarının bir kısmını trajedi gözüyle karşılayabiliriz. Şiirlerinde biçimsel arayışlar deniyor kuşkusuz. Şiirsel yapılar, öteki sorunlar, eda ve aralara bıraktığı boşluklar. '*yeniden başlamalı, düştüm kendi kenarımdan*' dizesinde Ece Ayhan'dan, İsmet Özel'den, hatta Ali Özgür Özkarcı'dan beri süregelen bir yenileşmenin uzantısını yaşatmakta şair. '*sedymi yine annem ittirdi, yoktun*' ya da '*dünyayı hatırlamam için bağışladığın zaman oldu baba*' gibi ailesel, '*yırtarsan eğer bu mektubu da / inanmış olamayağız artık aynı allaha*' gibi sevdiğine ters yüz ederek bakmalar, onun saydığımız şairler kadar Birhan Keskin, Nilay Özer, belki de Lale Müldür'e de yakınlık duyduğu yerler. Tüm bunları dinlerken şairin azap dolu bir gençlikten çırpınarak uyanan, düşler gören ve gösteren yanını da diyor karşımıza. Belleğin uğultusuna benzer bir sesleniş. Vurdum duymaz bu uyarı, onda deneysel gelişen yanlardan. '*Hiç ölmeyeceğim artık*' derken gençliğiyle takas ettiği bir ergen'den taşan abinin izleri var esasen. '*hiç gitmeyi düşünmemiş bir çocuk olarak*' seslenir durur. Babasına itirazı arasında '*geç doğmuş bir kardeş*' e olduğu kadar, 'neresinden kıyılır bir oğul' dediği kendisine de toparlanmaktadır.

Tüm bu anlatıklarının ışığında Oğulcan Kütük, ustalığa erişmiş de bir şair. İç dökme kıvamı altında, sıçrama modunda titredığı bir karmaşayı dillendirmektedir. Kekeme bir şiir dili değil bu. Ama düz yoldan anlama uğramayan bir yöntemle kuşatılmış, es geçilmeyecek bir gerçekçilik. Bilgeliği büyüme moduyla kuşatmış, toplumsallığı aralara serpiştirilmiş deyişlerle renklendirmiş bir sıçramayı buluşturuyor okurla. '*sana gittiğimi söylemeye geldim*' dediği bir itiraz. Bir kitabı neresinden doldurabilirim dediği ama yığma yapmadan başardığı '*yazgisına anlattığı*' bir sürünceme. '*eve dönmek istiyorum*' dediği yerde hep bir çocuk. '*yüzün hayvan varasına benziyor*' dediği yerde ise kasmaya eğilimli, '*sedyeler mezarlığında düşer gibi*' duran, karamsarlıktan büyümeye atlayan bir yarı cambaz.

Tüm bağdaştırmalarında başarılı saydım O. Kütük'ü. Yerinde ve oturaklı. Yan çizmeyen bir şiir. Sonraki kitabına merak uyandıran bir çıkış. 'yanık bir et nasıl soyulur bilirsin' diyecek kadar bir savaşın içinden kopup gelmiş. 'Yemin ederim' düşündüklerim doğru. 'Bir adım daha olsaydı yemin ederdim'

Gülce Başer, son şiir kitabı Pikaresk y. (2020) '*Gözde Bir Kordon*'da, şiirinin nesnel akışına 'kadın' ı koyuyor. Hatta bir adım ötesi: '*Sokağın Gözlerinin İçine Baka Baka Öldürülen Kadınların Anılarına*' adanmış bir kitap olarak, önyargılı biçimde, okurun kitabın ilk sayfasından yönlendirilmesini sağlıyor: Benim kadın sorunlarıyla ilgili derdim var. Arada İzmir'de olmanın, çocukluğunun, genç kız olma evresinin göndermeleri olsa da, bu konuda bağırcasına

önüne set çektiği bir '*kadına vahşet*' duygusuyla okuyanın karşısına dikiliyor. Ataerkil benlik ile kadına karşı üstünlük duygusunu habire yeşerten erkeğin, gittiği yok ürkütücü bu bakıma. Kadınların ölümcül travma benzeri duygular yaşadığı gün ertesinden, başına gelmeyen kalmıyor. Bu yüzden ironiyle kaplanmış, türlü yeniliklerle süslenmiş bir dille, konusunun dışına taşmayan bir tarihi eşiği simgeliyor Başer. '*iki kolon çakılsa mezarlığımıza*' diye dertlendiği, bir vahşet sonrası sendromu. 'kalıbı içinde kalbinin' olacağından yakınıyor:

*'Annen de piliçti kızken
dizleri yendi, dizler yasaktı..
komşularımız bile diz yasağına saygılıydı.
Gördün damarlarının bıçaklara örüldüğünü her gün
belki odur ana rahmine düştüğün..'*

Bazı şiirlerde kelimeleri aralıksız bitiştirerek, deneysel şiire ezberler karıştıran, '*yutan bir kuyruktur İstanbul*' derken yaşadığı şehirlere İzmir'den İstanbul'a değnek uzatan, '*korkmayın kızlar, biz teneke çalıyoruz abiler*' derken de Ece Ayhan'ın '..abiler' demesine geçit veren G. Başer'de her şey rahatça anlatılır. '*Takkeyle konuşuyorum minnet etmektense kele*' G. Başer 'ironi' nin boyutlarını o denli uzatmıştır ki, 'İnce Ruhlu Rakı Eşliğinde' yazdığı şeyin bir de arka planını çiziyor sık sık: '*O günlerden bana kalan el titremesi.*'

Gülce Başer şiirinden bize kalan şey: 'korkusuz, hayatın içinden, sokaktan kopup gelmiş' hiç de 'beyninin birazını alacağız' deme korkaklığından nasibini almamış, dik duran bir şairin anlatımı.

Kemiksiz bir ölüm nasıl anlatılır ki..

Nevin Koçoğlu, Favori yayın 2020 basımı üçüncü ve son şiir kitabı: '*Kuşu Kardinalinin Ölümü*'nde gezintilerine devam ediyor. Daha önceki kitabı '*Tuz ve Gece*'nin önsözünde 'Koçoğlu'nun sayfaları arasında kurgulanmış rüyamızdan uyanmak istiyoruz, uyanamıyoruz. Çünkü bu rüya yaşamımızda var olan en acı gerçekleri en çıplak yüzüyle bize gösteriyor, yaşatıyor' sözleri hatıra geliyor Prof. Haşim Hüsvreşahi'nin. Söz İran şiirinden açılmışken, Koçoğlu'nun daha önceki gezisinde etkilendiğini varsaydığım Furuğ Ferruhzad'ın şu dizelerinden yola çıkalım: 'Kabul eden, her şeyi kabul eden toprakta, huzura bir işaret var' Belki size bu dize, ölümü işaret edecek ama; nedense bende, yaşama olan iştahı dillendiriyor. Huzura işaret ettiği şey şairin, tıpkı Koçoğlu'nda olduğu gibi; gezerek, diyarları arşınlayarak, onlar arasında 'oldukça duygusal' bir bakışla yeni bulutsu evrenler kurma ve yaratma fikri değil mi? Düşündüğü yerlerin ortalığında, günümüz geçeceği içinde değil de mitolojik ve tarihsel bir sıralama içinde gidip geliyor: Çizdiği şiirsel hat, dokunduğu yerler, onu şiir cini ile buluşturur gibi: 'Köşker ustası, Tesbih ağacı, Garbi yel, Reyhan annesi, Sistine'nin bacası' şiirlerinde söz ettiği bilinmedik uğraklar. 'Malike, Almerina, Menad'da tanıştığı, yaklaştığı adeta Dante'nin yapıtının kahramanları. Kitabın sonuna eklediği yol haritası'nda, İtalya'dan İspanya'ya uğradığı ortaçağ mekanları da orada kurmak istediği hayal düzeninin parmaklıkları. Bilge ertesi bir kıvama koşturduğu bir kitap bu. Daha önce İran'ın Urmiye gölünü karıştıran şairimiz (kızının tahsili için bulunduğu İtalya ziyaretlerinden doğduğunu sandığım) bir İtalya düşünce buluyor kendini. İtalya'da Rönesans'ın kurucu yöresi olduğuna göre, günümüz koşullarında bugün yoğun pandemi sıkıntısı yaşayan İtalya'yı değil, elbet hayal alemine yakın duran kuşu kardinali doğasına uygun ve 'Cama yaslanan şu garip bitkiden daha

DİZE KRALLARI

tuhafım' dizesine yakın yerde bulur kendini. 'Penceremi zorluyor yeryüzünün nefesi' derken bilgelik sınırındadır.

Modern İran şiirinin yaratıcısı saydığım Nima Yusiç'in Lamartine ve Alfred Musset gibi romantik şairlerinden aldığı etkiyle modernleştiğini hesaplayalım. Sonra da realizme kayışını:

*'Eser şiddetli rüzgar, yanmıştır kuş
Vücudunun külünü biriktirmiştir kuş
Çıkar sonra yavruları külün içinden'
(Nima Yusiç, Küknüs)*

Evlatlarının yanına koşarken bir İtalya panoramasını duygusal perdeden yanımıza taşıyan N. Koçoğlu'nun, yukarıda okuduğunuz N. Yusiç şiiri gibi romantik tarzından gerçekçilik'e ne zaman kayacağını bilemeyiz. (Yusiç'in şiirine adını veren 'Küknüs'de efsanevi bir kuş nedense) Ama daha fazla ilgiyi bekleyen 'Kuğu Kardinalinin Ölümü' kitabının daha fazla öne çıkarılması gerektiğini hatırlatmadan edemediğimi de söyleyelim.

Emre Şahinler, 1989 İstanbul doğumlu ve ailesinin çalıştığı ülke nedeniyle, büyüme aşamasında Polonya, Çekya, Avusturya gibi orta Avrupa ülkelerinde yetiştiğinden (tahsil vb) İstanbul'a döndüğünde 'uyum' sorununa takılmış, sonra da aile bireylerini teker teker kaybettiğinden, yalnız yaşamayı erken yaşta tatmış biri. Bu yüzden bazı yarım bırakılmış istekleri aşmış görünse de; onda, yarattığı derin izler ve şiirine farklı duyarlık kesişmeleri biçiminde yansımış. Bazı dizeler arası ve şiirler arası yolculukta, az yaşadığı çocukluk safhalarına dalıp çıkıyor. Bazen büyümüş imgelerle işi toparlarken, bazen çocuksu oyuncaklara döndürdüğü yaşam sisleriyle şiirini örmekte.

E. Şahinler'in üçüncü şiir kitabı, belki de bu yüzden sallantılı geçen toplumsal sorunlara daha fazla yaklaşmış, o sorunların içinde koşturur gibi yorumlara girmiş. Kitap, 2020 Sennur Sezer Şiir ödülünde jüri özel ödülü de aldı. *Porselen Güvercin* (Klaros yayınları 2020) daha ilk sayfasında bir cümleyi başlık yaparak bizi karşılıyor: '*Dikkat kırılabilir*' Bu ana başlığı kitabın adı olan '*Porselen Güvercin*' ile birleştirirsek; kırılacak eşyanın, porselenden yapılma bir süs eşyası ve oyuncakları olduğunu anlayabiliriz. Bu uyarı bir bakıma, '*sakin beni kırmayın*' biçiminde de okunabilir veya şair okunmasını istemiş olabilir.

Hemen Hüseyin Cöntürk'ün *Çağının Şairi* kitabındaki uyarıları okuyalım E. Şahinler şiirine yaklaşmak için: *2Şiirdeki biçimler, her şeyden önce, nesirdeki biçimlerle konuşma dilindeki biçimlerden farklılık gösterir: şiir biçimlerinde yapılan değişiklikler, bir yandan nesir ve konuşma biçimlerinde yapılagelen değişikliklerle ilintili olmakla beraber, bir de şiirin kendi değişiminin tabii sonucudur... Deformasyona çokluk, alışıldandan usanma sonucuna geçiyoruz. Anlaşılan biçimleri artık klişe buluyor, bunların görevini bitirdiğini sanıyoruz... Deformasyonun başka sebepleri de var. Şair yaşayan nesne ve biçimlere yaşamının kendisine soğukluk duyabilir... Kelimelerle istediği gibi oynamak suretiyle öz üzerinde egemenlik kurmak ve sadece bu egemenliğin verdiği mutluluk için yazmaktır bundan sonra amacı."*

E. Şahinler'ün daha önceki kitaplarında, çocuksu ironik bitişmeler ve buluşmalar, bu kitapta toplumsal izleklere toslayan bir hesap sorucuya dönüşmüştür. Bir çeşit isyan eder gibidir şair. Bunu deformasyonlarla, durup durup kavramları yer değiştirip, farklı anlatım odaklarına uğratmakla sergilemektedir:

*'bir cesede bürünmeliyim
dünya çok kısacık'*

kimine göreyiz
şifre raflarında salıncak kurmuş
ayrı yazılması gereken bağlaçlar kadar
her rüya biraz cazz

azz

ritmi düşmeyen bu kâbusta
avlu ya da tetik
suret ya da muhtıra
hadî, bas şu oyna t t uşuna

ölürken dedi dilindeki süngülerle
insan tek başına nasıl gömülür
ve artarken ziyan ışıklarının vaka sayısı
biz bir ölüme saygısız olmaya mahkûm edildik.

çocuk diliyle gardı düşük köylerden geçerken geçmişimiz
büyüyüp şehir olan dize sahiplerine bakıp
vaka sayısından ibarettik
kimin rüyası olduğunu bulan bir adım önde ölsün çağı

bir ölünün acısıyla gargara yapılmış eve gireniniz oldu mu
hiç
niye tenha ölür ki ten diye
kapısına kilit vurulmuş evi tekmeleyen öfke
hangimiz yalnız değildik?
şu günlerin alacasında kaçınız sabah öldürmedi bu vakanın
içinde?

başroldeki mermi olmayı deniyor herkes
içinden geçilmemiş kameraman sağ kalırken
bu vakanın ölüsü çok olacak deyip üç elmayı da kendine
saklıyor yönetmen./kestik!

Her sabah mızıkacı çocuğun söylediği, 'ben ki kasıklarımdaya oydum kendimi' dediği, yârini kızıl şerbet gibi sezindiği ülkedeki sıkıntının kaynağı neresidir? İmgeler imgeler, üst üste gelen fakat sıkmadan gelişen benzetmelerle örülü bir anlatım... Belki E. Şahinler'i, bu kadar yerinde durmadan anlatmaya sevk eden şey, ondaki iç huzursuzluk, belki de büyüme, gelişmeye benzer noktada, dünyadaki yerine nokta koyma istediğidir. Tıpkı H. Cöntürk'ün 'bunalım' diye anlattığı şeyin farklı görüntüsü: 'Bunalım, daha çok eldeki biçimlere yeni özler yüklenemeyeceğini sezmeden, duymaktan ileri geliyor' (H. Cöntürk, Çağının Şairi) 'Gençliğim tedavülde kaldırılsın!' E.Şahinler'in bu dizesi bunalım olarak okunabilir mi? Şairimiz 'cennet babamın sakallarından bir ırmak' derken neyi özlemiş gözüküyor sizce?

*'Hepimiz bu şiirde intihar edebiliriz',
'Kanyla şerbetini içiyor insan'*

tarifinde bir ipucu aramak için henüz erken değil. E. Şahinler dalga yaratmayı seven bir şair. Okumayı de keyifli hale getiren bir kitaba çalışmış diyebiliriz sonuçta.

KISA DENEMELER

Yaşar ÖZMEN

SANAT VE BİLİM

Şiirde bilimsellikten söz edilmesi, şairlerce yadırganır; ne ilişkisi var şiirle bilimin, diye küçümsenerek bakılır. “Şiir, diyalektiktir” tümcesini böbürlene böbürlene savunur çoğu şair. Nedense kimse diyalektikğin, bilimsel yaklaşım yöntemi olduğunu bilmek istemez; ona başka bir kılıf uydurur. Şiir ve bilim ilişkisi çok tartışılmasına karşın bu konuya, noksan bilgi ve üstünkörü yorumla yaklaşıldığı görülüyor. Örneğin, şiirin kendisi bir bilimdir. Sanatın; felsefe, psikoloji ve sosyoloji ile estetik biliminden oluşan sanat bilimi diye bir disiplini vardır. Bunların hepsi bir yana dilin kendisi başlı başına bir bilim konusudur. Anlam, anlatım, çağrışım, coşum gibi şiirdeki katmanlar, deneyimsel ve bilimsel verilerle açıklanabilir. Örneğin coşum, psikoloji; anlam ise anlambilim gibi. Bilimselliği, büyük hesapların yapıldığı karmaşık işlemler veya laboratuvarlarda deney yapmak olarak algılanmamakta yarar vardır. Bilgi bütünlüğü olan, bir disiplin altında ele alınan ve sonuç çıkarmaya yönelen her alan bir bilim dalıdır. Kaldı ki şiir, resim, heyköl gibi tüm sanat alanları; bilim ve teknolojiyle iç içedir. Bunlar, bilimlerle açıklanırlar, teknolojiyle gerçeklik kazanırlar.

SANATIN ÜÇ AŞAMASI

Sanatın, üç aşaması vardır:

Birincisi, sanatçının duyuşal ve düşünsel dünyasını oluşturan ve imgelemi doğuran bilinç dünyasıdır. Buna, sanatçının imgelem süreci deniyor; yani düşlenen, görülen, duyumsanan zihni durum.

İkincisi ise düşlenen dünyanın yaşama geçirilmesidir. Sanatçının imgeleminin; teknik ve teknoloji yardımıyla kendine özgü ve özel biçimlerde, nesnellığe dönüştürülmesidir. İmge ve imgeler bütünüünün kurulmasıdır.

Üçüncüsü ise bizde pek dikkate alınmaz. Yapıtın okurla olan ilişkisinden doğan aşamalar ve sonuçlar. Üçüncü aşama sağlıklı çözümlenmeden, ayrıntıları dikkate alınmadan, diğer iki aşamadan istenen verim alınmaz; geri dönüşümlü bir sistemdir.

CEHALET

Dünyada en tehlikeli silah, insandır. En korkuncu yine insandır. Cahil olanı daha tehlikeli, hele cahil tarafından cahilce eğitilmiş tamamıyla ölümcüldür. Söylediklerim, yanı başımıza baktığımızda görebileceğimiz örneklerle doludur. İnsanlığın en önemli ve acil gereksinimi, ‘duygu yönetimi’ ve ‘sevgi eğitimidir.’ Gerçekleşirmekse sanatın gücünde saklıdır...

SANAT EĞİTİMİ

Sanat eğitiminden kastım; her insanın bakış, görüş ve eğiliminde değişiklik yapacak, estetik kaygıyı doğuracak düşük yoğunluklu sanat ortamının genel anlamda oluşturulmasıdır. Bu konu, salt eğitim kurumlarının görevi değildir; tüm insanlığın sorumluluğudur. Çünkü insanın, insanca yaşamasının tek güvencesi sevgidir.

DİL VE DÜŞÜNCE

Her tümcenin, her dizinin ve her sorunun kendi içinde ve dışında bir görünümü, çözümünü, bir başka deyişle açılımı vardır. Bir tümce, dize veya bir şiirin açık olarak dile getirdiği görülür,

duyulur dokunulur dünya dışında açık olarak söylemediği ancak sezdirmediği, çağrıştırdığı ya da okura göre anlamı değişen dinamik bir varlık alanı daha vardır. Bu; dil, zihin ve düşüncenin çalışma biçiminin genel bir özelliğidir. “Şiir, ne söylemediğindir” gibi saçma bir söylemin gereği değildir.

ANLATIM

Anlatım, sınırsız bir uzaydır; şiir sanatı için çok büyük bir olanaktır. Şiir şöyle olmaz, şiir böyle yazılmaz benzeri yaklaşımlar; öğrenilmiş olanla yaşamaya alışık olmanın sonucudur. Şiire, sınır ve çerçeve çekilemez. Şiirde anlatım; dili kırar, kural tanımaz, mantığı yıkar, çelişkilere yüklenir, zaman ve yerden bağımsızdır. Düşüncenin niteliği ve etkisine göre biçim alır.

DUYGU

Yapıtlarında moda tutum ve davranış kalıplarını işleyen yorum ve yaklaşımlar, güncelliği ve beğeni yüzdesini artırıyor görünse de onlar çabuk eskiyecektir. Ayrıca, anlık bilinçaltı yönlendirmeleri ve geçici duygu yoğunlaşması sonucu ortaya konulan dizeler, biraz sığ ve kendisine gelecek kurmakta yetersiz kalır kanısındayım. Oysa bilgi, bilinç, mantık ve duyguyu içeren toplam aklın; bir şiirde ürettiği, yönlendirdiği ve yansıttığı evrensel olguların işlenmesi, şiirin evrimsel gelişimine ayak uydurma yeteneğini daha da artıracaktır. Burada şairin anlamı şekillendirme ve gelecek olgularını sezme yeteneği, devreye girmelidir. Biliyorum, kalıcı ve geleceğe dönük yapıt üretmek çok zor, farklı bir algı yetisi, ileri seviyede sezgi ve imgelem gücü gerektiren bir durumdur. Ancak şair olmanın ve sanatçı olarak anılmanın bedeli, her bireyin yapamadığını, göremediğini, yaratamadığını, sezinlemediğini yakalamaktır. Geleceğin ellerini bugünden kavrayıp kendine doğru çekmektir; gelecek kendine sizi zaten doğal olarak çekmektedir.

YENİLİKÇİ ŞİİR

Yenilikçi şiirden söz edilir çoğu yerde. Bu söylem, altı dolu olmayan bir tanım gibi gelir bana. Şöyle soralım; Yunus’un Hayyam’ın, Fikret’in, Uyar’ın ve Süreya’nın şiirleri şimdi eski midir? Yeni şiir çabaları sayılan, bildiri ve söylemler dolaşüyor ortalarda. Sonuç olarak bu söylemlerin içeriğinde, yazınsal bazı teknikler dışında kuramsal tespit ve paradigma değişimine gidilecek bir yaklaşım görünmüyor. Şiir; yerleşik beğeniye, alışılmış, kalıplaşmış söz öbeklerine karşı elbette kendini yenilemelidir. Kendini taklit etmekten kurtarmalıdır. Ancak kendini yenilerken var olanı reddetmek yerine, gelenekle geleceği kaynaştırmak, onu çağdaş bir biçimde dönüştürmek zorundadır. Ne yıkmakla bir sonuca varılabilir ne de geleceğe bağlı kalarak yeni şiir üretilebilir. Deneyimler gösteriyor ki yenilik, bilginin bilgiyi üretmesiyle, bilginin anlamı, anlamın anlamı genişletmesiyle olasıdır. Salt şiirde değil, gerçekte her olay ve olguda bu ilke geçerlidir.

BÜYÜK ŞİİR

Büyük şiiri yazmak, salt şiir ve dil bilgisiyle olacak iş değildir. Geniş bilgi ve imgelem dünyasına sahip olmayı gerektirir. Herhangi bir öğretinin, dinin veya düşünsel sistemin bağımlısı olmuş; yüzyıl önce ortaya atılmış söylemleri bugünkü okura kabul ettirmeye çalışan; kendi düşünsel devrimini yapamamış; yeni kuşakların düşünsel dünyasının çok gerisinde kalmış önyargı sahibi kişiler; yenilik getirmek yerine şiire sınırlama getirirler. Biçimi, biçemi ne olursa olsun iyi şiir; şaşırtıcı içerik, geleceği kucaklayan, tasarlanması güç dil kullanımı içeren, okuyan dinleyen en saptantılı yerine yumruk atan ve zincirleme etki oluşturarak güzellik algısını büyüleyen

şiiirdir. Bu tanımlamaları yaparken, ipe sapa gelmez, bir mantık dizgesine oturmayan, şiir diye benzetme ve imge kalabalığına soyunan, öğreti ve inançların emrine uyan bir yapıdan söz etmiyorum. Şiir, büyük şiir olmak için önce insanı insan olduğu içine öncelime, sonra duygusunu, arkasından zihin ve akıl dengesini sarsmalıdır. Gelecek yıllara yaygın bir içerik taşımali, duygu ve akli kısıkvrak kavramalıdır.

ANLAM GENİŞLEMESİ-1

Şair şiirindeki ileti ve imgelerini geleceği de dikkate alarak kurguladığı zaman, şiirinin imge dünyası geleceği kavrayıcı, sezdirici ve uyarıcı olur. Bu durum, şiirin zaman yolculuğundaki kalıcılığı, anlamının değer kazanması ve imgelem gücünün daha yetkin/etkin duruma dönüşmesi demektir. Bu özellik, şair ve eleştirmen açısından üzerinde durulması gereken önemli bir konudur. Şirin anlamı, bilginin dönüşümüne bağımlıdır. Kendini zenginleştirme ve genişletme gizilgücü vardır. Okurun zamana göre değişen algısı, gelişen olayların değişik gerçeklikleri görünür kılması, yeni gerçeklikler üretilerek anlamın değer kazanması, bilgi birikiminin zihni daha etkin düşündürme gücü; okurun şiirden ulaşacağı anlam, imge ve imgeleme yeni boyut kazandıracaktır.

Deneyimli eleştirmenler, bilginin üretimine bağılı olarak şiire giydirilmiş sır perdesini sıyrıp atar ve ayrıntılar daha da açığa çıkar. Bu durum; şiirin ileti gücüne, anlam derinliğine yeni boyut kazandırır ve anlam genişlemesini sağlar.

ANLAM GENİŞLEMESİ-2

İşte şairler şiir yazarken ve eleştirmenler şiir çözümlerken; küçük gibi görünen şu önemli ayrıntıyı dikkate almak zorundadırlar. Tarihte yaşayan, bugün adını bildiğimiz ve şiirlerini hayranlıkla okuduğumuz ozanlar, bu özelliklerinden dolayı ölmezler. Çünkü şiirlerinin öz ve içeriğindeki doğal anlamsal güç, yarattığı imgelerin gelecekle ve gelecekteki insan algısıyla kurduğu ilişkide gizlidir. Açığa çıkan bilimsel olaylar, bilginin evrilmesi, gelişen algı yetisi, düşünme ve görme zenginliği ile tarihsel/sosyal olayların yeni gerçeklikleri ortaya koyması gibi nedenler; yapıtın imge ve imgelem şemsiyesini genişletir. Şair, bu özelliği dikkate alarak şiirini kurmalıdır. Eleştirmen ise geçmiş ve gelecek bilgi değişimi arasındaki değerlendirmeyi doğru yapmalıdır.

ÇOK SESLİLİK

Geçmişte olduğu gibi bundan sonra da yaşamsal kazanımları, çağdaş değerleri; dinlerin ve öğretilerin hizmetine sunmaya devam edersek varacağımız istasyon, yeni bir ölüm coğrafyasıdır. Okuma oranının yüzde on dört olduğu bir coğrafyada, aydın ve sanatçıların sorumluluğu olmalıdır. Aksi durumda neye, niçin ve kime hizmet ettiğini bilmeden, sanat yapan, şiir yazan, yayın yapan ve TV kanallarında ileri geri konuşarak hizmet ettiğini varsayan; kandırılmış sözde özgür sanatçı ve aydınlar türer. Çok seslilik, toplumsal aklın ve evrensel değerlerin okunması için elzem bir durumdur; ancak misyonerliğe, şiddete, savaşa, insanın yok oluşuna bilinçsizce hizmet etmek de çok seslilik anlamına gelmez. Büyük resmin satır ötelere okumak ve var olan gerçekliği açıkça görebilmek için yeterince üretilmiş bilgi, değer ve kazanımlara sahip olduğumuza inanıyorum. Yeter ki saplantı, önyargı ve biçimlendirilmiş aidiyet duygularınızdan kurtulup tarafsızca sorunlara yaklaşabilelim.

ŞİİR OKURU

Bireyin sanata ve şiire karşı ilgisizliği, özünde estetik kaygının olmayışı değildir kanımca. Bunu, sanat veya şiirle okurun duyusal algı ve yargılarının harekete geçirilememesi

olarak görmek gerekir. Bir başka yönüyle duyusal algının tepkisel bir konuma sokulmasıdır. Daha açık söylemek gerekirse şiire karşı ilgisizliğin nedenini, insanın algısını harekete geçirecek şiirsel yaklaşımın öğretici, yönlendirici, dışlayıcı, küçümseyici, ideolojik ve inançsal kaygı taşıyıcılığı tavrında aramak gerekir, diye düşünüyorum. Bu yoruma pek çok şairin, bağınaz bir tutumla yaklaşacağını, karşı duracağını biliyorum; çünkü Türk şiirinin, değerler dizisi olarak kabul edilen uyarıcı, öğretici, dayatıcı, direnişçi ve dönüştürücü bir yaklaşımın üzerinde anlam bulduğu genel kanısı vardır. Bu yoruma önyargı ile yaklaşmak yerine, yorumu ele almadan önce; insanın tutum, davranış ve algı biçimlerinin psikolojik çözümlemesine gidilmelidir. Bugünün okuru, dayatmacı ve dönüştürücü tavırlara karşı alıngandır, kırılığandır. Gerek bilinçli gerek bilinçaltı eğilimleriyle bu tür yaklaşımlara tepki koyar. Kaldı ki bu tür yaklaşımın doğru olduğunu varsaysak bile öncelik, şiirin insana ulaşmasıdır. Sanatın bir ilkesi de şair, şiir ve okur üçgeninin doğru kurulmasıdır. Şiir, insana ulaştıktan sonra ancak bu eylemlere girişebilir. Şiir direnişçidir, dönüştürücüdür, eleştireldir, yadsımıyorum. Kaldı ki bu doğrudur ve sanat eserlerinin temel özelliğidir. Ancak şiir, tavır ve söylemiyle, okurun duygusal dünyasını rencide etme hakkına sahip değildir. İşte bıçak sırtı eşik, doğru kurgulanmalıdır. Sonuç olarak şunu söylemeliyiz; şiirin işi öğretmek, anlatmak ya da dayatmak değildir; okurun imgelem gizilgücünü ve duyarlılığını söz kalabalığına boğmadan harekete geçirmektir. Böyle bir devrim de ancak şiirsel ve naif dokunuşlarla sağlanabilir.

YARATICILIK

Her tür sanat edimi ve sanatsal yaratıcılık; sosyal, bilimsel, duyumsal ve teknolojik bilgi altyapısını gerekli kılar. Doğa, sosyal ve insan bilimlerinin kuram ve disiplinlerine egemen olmayan bir sanatçı; kavramlar arası anlamsal, hiyerarşik örgütlenmeyi başaramaz; biçimlendirme ve yaratıcılık yetisi zayıf kalır. Sanat eğitimi programları, asıl yüzünü imgelem kaynaklarına çevirmelidir. Yani imgelem kaynaklarına egemen olmadan, sanatta yaratıcılık yetkin olamaz. Günümüz koşullarında, anlamı çözümleme, biçimlendirme ve yaratıcılık; ilgili sanatın kendi kapsamından, yaşamsal pratiklerden ve doğa hareketlerinden kazanılamayacak kadar büyük ve karmaşıktır. Çağdaş dünyanın işlerliğini sağlayan bilgi bütünlüğüne sahip olmadan ve bu bütünlüğü yorumlama gücünü kazanmadan, sanatsal yaratıcılığın kapısını açmak şansa bağılıdır. Yaratıcılık; teknik birikime, imgelem için yüksek bilimsel donanıma sahip olmayı gerektirir. Sanat objesini üretmek (nesnelleştirmek) nasıl teknik ve teknoloji gerektiriyorsa sanatı yaratan imgelemin de aynı bilimsel donanımı gerektirdiği göz ardı edilmemelidir.

SANAT EĞİTİMİ

Çocukların erken yaşlardan başlayarak, estetik kaygısını ve estetik duyarlılığını güçlendirecek yaygın sanat eğitim ortamı ülke genelinde oluşturulmalıdır. Başka bir deyişle her yer ve zamanda, aile dâhil bütün eğitim ve öğretim kurumlarında, sanatsal eğitime yönelen, estetik kaygıyı tetikleyen ve estetik duyarlılığı artıran eğitim örgütlenmesini öneriyorum. Düşük yoğunluklu sanat ortamı oluşturulması durumunda, çocukların estetik kaygı ve estetik duyarlılığı, daha etkin ve olumlu yönde gelişecektir. Gerçek anlamda sanat eğitimi alan, estetik kaygısı güçlendirilen yetişkinin; şiddet gibi yöntemlere, suç ya da ahlaksal olmayan tutum ve davranışlara başvurmamasının yok denecek kadar az olduğunu istatistiklere gerek kalmadan söyleyebiliriz. Böyle ortamda büyüyen çocuklar, gerçeklikle ilişkilerini daha kolay kuracaklar, yaşamın gerekleriyle daha naif ve kolay baş etme yeteneği kazanacaklardır.

ŞİİRLE BÜYÜYÜP GELİŞEN BİR ŞAİR

Hasan EFE

Yaşamı bir başka yöne kaydırmayan şair, demek daha mı doğru olur? diye düşündün ilkin.

Günlükler ve denemelerini okuduktan sonra rotasını ortaokul yıllarında çizdiği belli. Şiirle yatıp kalkan, ev durumlarında da şiir işletim olanakları yaratan Halil İbrahim Özbay hem düz yazıları hem de şiirleriyle okurda farklı bir iz bırakıyor.

Bir ara çizgi ve karikatürü de kucak açmış. .

Sözü, ince bir yolda akıp giderken birçok soru işaretleri de bırakıyor yazılarında Özbay. 2020’de iki kitapla görüldü, biri şiir, *Yayı Eksik Viyola*. Diğeri düzyazı olan *Şiirin Darası**. Bu kitapta yer alan günlükler/denemeler Yazılı Kâğıt Yayınları’ndan çıkmış Temmuz 2020’de. Yazıların hepsi de daha önce dergi/lerde yer almış.

Şiir ile derdi olan Özbay okuru doğrudan şiire çekmiyor. Önce kendi yaşamı, anıları, öğrencilik ve ilk gençlik yıllarından söz ediyor ve bu bağlamda sorun olarak gördüğü konuları bir söyleşi havası içinde aktarıyor okura. Yer yer baba, kız, ev ve arkadaş ortamlarında bizi dolaştırıyor ve ardından şiirle ilgili konularda özlü yaklaşımlarını ortaya koyuyor.

“Geçen gün dolabımı karıştırırken, lise yıllarımdan kalma, edebiyat defterim geçti elime...” diye başlayan günlük, “...Çünkü şunu çok iyi anımsıyorum o yıllarda bile: İyi şiir yazmaktan önce, zor beğenmek ve kendinin eleştirmeni olmak konusunda, deli gibi okuduğum ustalardan çok şey öğrenmiştim.” (s. 49)

Yine geçmişten yola çıkarak şiire döner babasıyla, “Rahmetli babamı anımsadım bu sözle. Yeryüzündeki otoritenin evdeki temsilcisi olan adamı. Bana, en çok yaptığı uyarı şuydu çocukken: Ayakların yere basın!”

Anlamıştı herhalde diyorum, karadaki huzursuzluğumu, işimin hayallerle, şiirle, başka dünyalarla olduğunu.” (s. 49)

Geçmişte olduğu gibi günümüzde de yerini koruyan tartışmalardan biri usta çırak ilişkisi. Bu, farklı biçimde yansır yaşama. Kimi sanatta kimi zenaatta. Burada söz konusu olan sanat, edebiyat özellikle şiir. Kimileri doğrudan sıcak bir iletişimle kurar bu ilişkiyi, kimileri de Özbay gibi ustaları okuyarak. “Çünkü şunu çok iyi anımsıyorum o yıllarda bile: İyi şiir yazmaktan önce, zor beğenmek ve kendinin eleştirmeni olmak konusunda, deli gibi okuduğum ustalardan çok şey öğrenmiştim.” (s.51)

Aynı şiir ya da metnin bir başkası tarafından tekrar işlenmesi farklı kişilerce ele alındığında, buna yapılan yorumlar kimileyin acımasız kimileyin de uygun bir dille gündeme getirilir. Bu konuda Hoca Ahmed Yesevî ile Yunus Emre’nin bir şiirini konu ediyor yazar. Örnek şiirden yola çıkarak yorumlar yaptıktan sonra yazının sonunda şöyle diyor,

“Ben burada Yunus’un, daha çok, Yesevî tarafından Doğu Türkçesiyle yazılan şiiri, kendi sesini de katarak Anadolu Türkçesine çevirdiği düşüncesindeyim.

Yani özünde art değil; sanatsal bir niyet taşıyarak...” (s. 57)

Bugünü dünden de umutsuz görür kimileri, şiirin okunmadığı, şiir kitaplarının satılmadığı konusunda. Halkımız özel olarak şiiri değil de sanata sıcak bakmıyor.

Onların dünyası bu alana kapalı.

Bana göre bunda yadırganacak bir durum da yok. Bu kendi başına geniş bir konu. Ne kadar geniş olsa da birkaç cümleyle açmanın yararlı olacağını düşünüyorum.

Bilim adamı psikolog Maslov, insanın kendini gerçekleştirme ile ilgili bir alanında önemli çalışmalar yapmıştır. Onun ünlü gereksinimler hiyerarşisi piramidi buna

örnektir. Onun bu piramidinin en altında, insanın temel ihtiyaçları, en üstünde de bireyin kendini gerçekleştirme yer alır. Bu piramidin en altla en üst arasındaki diğer basamaklar da; güvenlik, tehlikelerden uzak olma hissi, saygı ihtiyacı, başarma, kabiliyetli olma, kabul edilme, ait olma, estetik gereksinimler, güzellik, vb olarak belirir.

Buna göre bireyin en temel ihtiyacı olan yeme, içme, barınma gibi temel gereksinimler karşılanmayınca birey bir üst basamağa geçemez. Yani önce madde olarak var olacaksın sonra da sırasıyla diğer gereksinimlerini karşılayacaksın. Her basamaktaki gereksinimler karşılandıktan sonra birey ancak o zaman kendini gerçekleştirebilir.

Özbay burada sözünü ettiğim konu ile değil de bireyi bir başka yönden ele alıyor.

Bizim gibi gelişmekte olan ya da gelişmemiş toplumlardaki insanlar, bilimin derin, karmaşık ve inceliği karşısında boynunu büküp saygı gösteriyor. Ne ki sanat ve şiir alanında bu alçak gönüllülüğünü ortaya koymuyor/koyamıyor. Öte yandan da sanata tepki gösteriyor.

Özbay da, “Halkımız, derin ve sıkı bir şiiri ya da bir resim sergisinde karşılaştığı sanatsal bir tabloyu anlayamadığında, o eseri yaratan şairi, ressamı suçlamak, hatta onlarla dalgasını geçmek suretiyle, ne kadar da anlamsız bir yapıtı ortaya koyduğunu dile getirerek, yetersizliğinin yarattığı bu durumdan sıyrılmayı, kendine hak görüyor da; örneğin izafiyet kuramını anlayamadığı için Einstein’e kızmak, kuramıyla dalga geçmek şöyle dursun; bilim insanın engin bilgi ve deneyimine sonsuz saygı duyuyor. Biliyor ki derin bir bilgi ve anlama kapasitesi gerektiren bilimsel kuramları, yapıtları anlayıp yorumlayabilmek, önemli bir çabayı ve kapasiteyi gerektiriyor. O alanda okumayı ve analizler yapmayı da.” (s. 60) diyerek sürdürüyor yazısını.

Yazar, *Şiirin Darası*’nda ele aldığı konuları kendi anıları, özlemleri, duygu ve düşünceleri içinde işliyor. Bir arkadaşıyla yaptığı konuşmada şiirdeki etkinin nasıl güçlenip nasıl söndüğü örneğini somutlaştırıyor bir başka günlükte. Bunun ardındaki günlükler/denemelerde günümüzdeki rantın yarattığı sözcükten de söz ediyor.

Yaratmanın oluşumuyla ilgili yazısı da ilgi çekici konulardan biri.

Özbay şiirde yaratma süreci üzerindeki görüşlerini ortaya koyarken yine yaşanmışlıktan yola çıkıyor.

Yazar, edebiyatçı ile tarihçi arasındaki farkı da dile getirdikten sonra etkili bir şiir üzerindeki görüşlerine yer veriyor. Kitabın ilerleyen sayfalarında etkili bir şiir üzerinde dururken şiir poetikası ve şiire bakış ile ilgili yaklaşımları onun kaleminden bir başka biçimde yansır okura.

Son olarak şiir ile öyküyü keşiştirerek bu iki yazın türünün ortak yönlerini belirtiyor. Şiir üzerine düşünen, konuşan herkes için ilgi çekecek bir kitap.

Yazar ele aldığı, ortaya koyduğu ve dile getirdiği her yazıyı kendine döndürüyor.

Özbay’ın “*Yayı Eksik Viyola*” adlı şiir kitabından önce “*Şiir Darası*” okunursa şiirlere daha farklı bir biçimde bakılabilir.

* Halil İbrahim Özbay, *Şiirin Darası*, Günlükler /Denemeler, 135 sayfa, Yazılı Kâğıt Yayınları, Temmuz 2020 Ankara

Alemşahlı, Ocak 2021

Aynur DURSUN

GÖMLEĞİNE HÜRRİYET ŞAPKANA GÖKYÜZÜ

dört yüz yıldır terli gömleğin,
yırtık şapkan duruyor ranzada
nehri geçerken yakalanmışlar
güneşi acıtanın eli kırbaçlı,
top-tüfeği var, bir de hizmetçileri
sessizlik, tütün kurutuyor avluda
biz neden kilisedeyiz, bugün
pazar değil, kölelik devam ediyor Samuel

liman aynı liman, gemi aynı gemi
gözleri bağlı insan taşıyor
tepeye, kurulmuş çiftliğe
ağacın sahibi, martıların gardiyanı
yağ çıkartıyorlar gömleğinden
hakikat, tütün nemiyle ambarda

tarla boş, nice yüzlerin kavrulduğu
çaresiz, otel odalarını temizliyor
hep ötekiler, ötekiler
bekliyorlar anahtarın dönmesini, dönecek
barış, çubukla içilmiyor Samuel
gömleğine hürriyet, şapkana gökyüzü

Oğuzhan KAYACAN

BAMBASİT BİR ANKARA ŞİİRİDİR

şehir soğuk değil serin artık zihnimde
yaş çürütmeye müsait değil dünümün kininden
olsun ki bir molaya uyar, uzundur umduğum hayat
kerim bir kenar bulup kemirir içimi günbegün
vakit on yıllarca öncesinde kalmış
şu binalardaki anılar yaşamasam da bana yük
kolej'de sarıldığım kadının adını unuttum
hamamönü'nde öpüştüğüm kadının da yüzünü
meğer anılar ancak yaşamadıysam bana yük
harıl harıl harman savurdum bir zemin evdi
tanımadım söylediler bir bodrum kattı
denemedim deneyim için "e denemek şart"tı
devrildim gagayı geçince, biraz sonra sola dön
hatırlamıyorum tuttuğumu elini pub'lardan birinde
kar yağıyordu, kızıl, fanzin bas ve dağıt
polis durur mu basar, atın sigaraları
kuyruklara basmadan devam ettim yoluma
buldu bela hoş ki bulmaya devam edemeyecek
dönmez mi yolumdan şurdan sağa dönsem mi
bir serin rüzgârda cevabım soğuk havayı sindirince
yerimde duramıyorum yürümek içinmiş buralar

Günova SEPİN

SÜREKLİLİK

Ay ışığı uzmanıydım
Geceyi çiçekli bir basma gibi
Kullanandım...
Bir omzu hep açık

İnsanların yaz kokuları
Poyraza karışır
Ve bir karanfil her zaman
Gölgede bırakır söğüdü

Uzakta, çok uzaklarda
Ay ışığı kımıldanırken kumlarda
Sağrısı sıkı
Bacakları uzun atımı
Deh'lerim
Senin çıplak düzlüğüne

Ay ışığında
Yeniden
Yeniden
Tuzdan köpükten yarattırdık
Birbirimizi!

Çamurla kemiğin
Budaklı pulluğundan beri
Yeniden
Yeniden...

Hüseyin KORKMAZ

GÜNEŞİN SOFRASI

taş yastık, kirli gök, boş sayfa
bir hükmü geciktiren aşktan başka
yalanı kuşanır cambaz ruh!
kapatır demiryolunu yorgun tren--
g u r b e t i ışısız t ü n e l dir...

zafer gününü ilan ediyor sömürü
daralıyor içi, son değil ki bu,
barış, süt dişi aydınlığın; çekildi işte,
kan tükürür yaşlı dünya
s o n r a s ı mı geçmez ağrıdır

sur uzak, gök yakın, gölgesi sis
sıla bir gelin gibi
suya bırakır beşiğini; dağ sessiz
hüseyin'i anımsar gökyüzü
güneşin sofrasında misafirdir şair

saf çiçek tozu bürüdü evi ocağı
perdelemez onu ağıt
arzusundan soyunur, dil tanır
hüznü giyinir çünkü
ş a i r a c ı y ı ö ğ r e n m i ş t i r

ŞİİR KİTAPLARIYLA

Fahrettin KOYUNCU

Dımdızlak

Çizdiği flu resmin arkasında, aslında güncelin fotoğrafı saklı ama güncel de kendini pek yenilemediği hatta daha çok yinelediği için sonsuz zamanların yakıngan ve öfkeli metinleri olarak okunuyor *Dımdızlak*'taki (Alakarga Yayıncılık, Ekim 2020) yazılar, aforizmalar. Kargaşanın, karmaşanın, kaosun, baskının ve faşizmin bastırıldığı, ezdiği, hallaç pamuğu gibi atıp -yallah- kapitalizmin kucağına yolladığı yirmi birinci yüzyıl zamanelerine ağıttır aslında bu metinler. Çarenin, çözümün, barışın, insan ve doğaya ait olmanın anahtarının yine bu "düşünen mahlûk"ta olduğunun altını çize çize bağiran metinler. Zamanımıza dair öfkeli bir çılgılık olan Dımdızlak, çılgılığına ses vermenizi ister. Duyun. Okuyun Dımdızlak'ı.

*

Derine Gömdüler Sabahı

Derine Gömdüler Sabahı (Mühür Kitaplığı, 2017), Özge Sönmez'in ikinci şiir kitabı. 43 şiir var kitapta. Böyle çok şiirli kitaplarda bölüm başlığı koymak, kitabı daha kolay okutuyor bence. Ben bu kitabın "dosya" halini görseydim, şaire dosyayı üç bölüme ayırmasını söylerdim. Kitaptaki şiirlere geleyim şimdi. Özge Sönmez'in çoğu şiiri için şöyle bir yapı söz konusu: Önce -şiir uzunluğuna göre üç ya da dört bölüm- olumsuz, karamsar, eleştirel bir tablo çiziliyor. Bu arada, şiir baştan ya da ikinci bölümden itibaren tekrar dizesi üzerine oturtuluyor. Son iki bölümde ya da sadece son bölümde umut veya çözüm geliyor. Tekrar dizesi, şiirin akıcı olmasına katkıda bulunuyor. İkinci tekil kişiyle seslenmeli şiir de az değil kitapta. Bu da tabii, şiirin ses tonunu yükselten ve lirizmi destekleyen bir öge olarak şairin elini güçlendiriyor. Özge Sönmez, *Derine Gömdüler Sabahı*'da yer alan şiirlerinde halk adına, kadın adına, çocuk adına, çocuk gelinler adına, doğanın öğeleri (ağaç, kuş, balık, gökyüzü...) adına söz alıyor ve onlar adına şiirler inşa ediyor. Kitapta, kadına geleneksel bakıştan kaynaklanan sorunlar da şairin büyük merceğinin altına alınıyor ve karşılanıyor. Söylediklerimin en azından bir bölümünü örneklediğini düşündüğüm beş dizeyi sunuyorum size: "*düştiüm dünyanın çatısından sessizce/ betondan, çelikten örülü kucağımıza/ gök ağıladı, toprak ağıladı, su ağıladı/ bir siz ağıladınız*" (s.28)

*

Yurtsuz Düş

Yurtsuz Düş (Klaros Yayınları, Temmuz 2020), Seval Arslan'ın dördüncü şiir kitabı. Üç bölümde (15+13+8 olmak üzere) toplam otuz altı şiir yer alıyor. Kendisini yaşadığı hayattan ve toplumdaki soyutlamadan yazıyor şiirlerini Seval Arslan. Böyle olunca da hayatın ve toplumun yankıları ve yansuları görülüyor şiirlerinde. Renkleri seviyor Seval Arslan. Gerçek ve mecazlarıyla kullanıyor onları. Renkler, kimi zaman anlamları temsil eden simgeler olurken, kimi zaman da göğün ya da bir ağacın somutluğu, canlılığı oluyor. Yalnızlık, hüznün gibi insanî durumlar ve bu durumların getirdiği karamsarlık da görülüyor bazı şiirlerde ama umut da yitmiyor hiç, hep canlı tutuluyor. Kimi şiirlerde "Ey!"li seslenişlerle, kimi zaman da sorularla tespit ve sitemler dile getiriliyor. Sadece sorunlar dile getirilmekle yetinilmeyip şair duyarlılığı ve duygusallığı ile çözümler de öneriliyor: "*kalıntılar altında bir çocuk göğsünde yaralı serçe/ terk ediyor doğduğu şehri, ıssız// onun annesi olabilirim*" (s.28) Seval Arslan, toplumu ihmal etmeyen lirik bir şiir yolunda sürdürüyor şiir yolculuğunu. Düşleri yurtsuz kalmaya!

*

Erkan KARA

PAPATYA ÇİÇEĞİ

kirlendi, ama öyle böyle değil, bu kalbi papatya suyu ile yıkama isteği ki herkes gözlerini görünce öğrenir bu dünyadan nasıl geçtiğini

ruhunu yükseltip insana âh, o melekler zamanını yaşatan, yeryüzünde masumiyetin ve saflığın çiçeği olan papatya

işte kırlardan toplayıp da sevgilisine papatya götüren âşığın -benimle var mısın basit bir yaşama- hep söylemek istediğidir aslında.

Erol SEZER

BİR TUTAM FESLEĞEN

sokağa çıkıyor bir tutam fesleğen asıyor gökyüzüne bir tutam ürkek yürek

z kalma isteği yeryüzünde insanla merkezin merkezine çıkıp oturmak .. birlikte bakmak isteği uzayıp gidene

sokaklar karanlık nur mu indi ne ..

çılgılığımız niye kime bir tutam fesleğen astı ya gökyüzüne bir tutam ürkek yürek

Zemheriden Sonra Bahar

Şerif Temurtaş'ın *Zemheriden Sonra Bahar* (Mühür Kitaplığı, Nisan 2013) adlı şiir kitabında 1984-2012 arasında (28 yıl) yazılmış şiirler var. 1980'lerde yazılanlar, 1970'lerin söylevci şiirini etkisinde görülüyor. Bu durum, şiirlerde kullanılan bazı kelimelerle (kavga, seveda, işkence, firari, eşkal, puşt, mapus, darağacı) kolayca imleyebiliyoruz. Şerif Temurtaş'ın doğa temalı ve yaşantı içeren şiirleri, daha okunası geldi bana. "Bekle Dedim Yıldıza" ve "En Çok Köyümü Özledim" adlı şiirler, hem şairin yaşamından süzülüp şiirleştiği için hem de daha gerçekçi ve doğal oldukları için kitapta en sevdiğim iki şiir oldu. Kitapta iki yazım yanlışı var ki (s.7'de ve 48'de) hem Temurtaş'ı hem de kitabın yayıncısı Mühür Kitaplığı'nı zora sokar. Bardağın dolu tarafıyla bitiriyorum ve "Bekle Dedim Yıldıza" adlı şiirden üç dizelik güzel bir bölüm paylaşıyorum: "*kendir dövdü babam/ ay altında/ çul dokusun anam/ Yoksulluğa örtü diye*" s. 14.

Bayram TÜRK

ARTIK BENİ HELP Mİ? ARTIK BENİ LHİNÇ!

Ne gereği varsa bir bir ama biraz ivedi düşünülün
Çatık kaş kemik bakış tik tiki tik tak tiki tik taktik:
Kem gözlere çift ayna
Saatte bilmem kaç km hızla dönen dünya daha dün
Daha dün ulan dile kar dişe tufan hah hah ha
Bu işte bir bit yeniği var hâkim beğ, beter etmişler
Bir punduna getirip
İki ojeli tırnak arasında bi çırpıda çıt etmişler sebebi
Dile kar dişe tufan vah vah vah
Bilmez misin be hey zalım; insan, leylayı saysak da

Bir mağfired kanunudur çünkü; demek ol demek öl
Kundak sıcak,
Kefen giyen soğuk, giyen ben beyazdır hah hah ha
Her beşik illa ki bir mezara evrilir gülüm
Atsız ve kırsız yaşamağ-lar heybemizden düşülsün
Bu çocuk kaç cinnetin gölgesinde kakkahayla raks
Bu çocuk hey yavrum hey
Sevişmek meşru bir cinayet girişimidir, vah vah vah
Ellerin kandır, get ellerini kandır

Şu eyi biline; kavlimizce başlasak kılınç kuşanmağa
Çok kan dökülür,
Çünkü bu da bir bakıma kanundur dur! Durdur!
Suyun tahammül kuvvetidir kaldırmak- ndırılmak.
Gereği her neyse tez elden düşünülün
İçinde hane geçen kelimeler tedavülde kaldırılınsın
Mesela ker hane, tımar hane, cep hane, küt üphane
Mesela bahane hah hah ha
Dünya dediğin ne ki gülüm içgüdüsel bi mahpushane
Allah bir şarkı yapsa da biraz volta atsak içinde
Tespah çeksek, teşbih öğrensek
Desek ooh be, işte budur ya ya ya, şa şa şa hah ha ha!

Islak avuçta fazladan kalmış tuz gibiyim, musluk açık
Musluk açık amma silkelensem gitmezem ben,
çitilenmem lazım hah hah
Ha kırılmış bir fayans buralarda ha çizilmiş bi kaporta
Sevişmek meşru bir cinayet girişimidir;
Ey çocuk benden olma
Çünkü bu işte bir bit yeniği demiş miydim hâkim beğ
Bu işte bir çift göz, iki ojeli başparmak bir çıt sesi var
Artık beni help mi? Artık beni lhİNÇ!
İnsan, leylayı saysak da bir saymazsak da. Hah hah ha.

Umut TEMÜR

OYUNBAZ DOLULUĞUDUR AŞKIN

Çata pata dille
Hasarlı bir duruşun da boşluğunda
Dokunmadan durulamayan temas
Oyunbaz doluluğudur aşkın

Şubat 2021

Süreyya ŞİŞMANLAR

AŞK BENİM

yolu bilir usulca geçer kalbimden
ne bir ayak sesi ne havalanan toz zerresi
us dolusu kuşla gelir her kimse
kuşkonmaza dizilen serçelerden bilirim

her kimse ipekten ince bir hayal
kuğuda göl yüzüyor sanıp şaşırdığım
bulutun biraz ağırca, daha yeğnisi tüyün

ağrılanmak isteyen tatlı dünyevi arzular için
sözün gümüş saplı çakısıyla oyduym içimi
oraya yerleşen kumrul düşünce

yaprakları örtüm, çiçekleri gövdemde yük
kelebeklere, imrenmeyin düşleyin dediğim
kökü uzaklarda bir sihirli sarmaşık

ne gördümse geçerken baharlık sisin içinde
sonsuzlukta elleri kırık düşün heykeli
kaç/karlık bir özlem kardelenlerde

sesiydi rüzgârın benim aşka saydığım

Semih BAŞAR

TEMİZ HAVA

Kime nerenin havası iyi gelir, bilemem
ama bana en iyi gelen Hava sensin.
İlk senin soluğun içreydim, sonra seni soluduğum
dünyana doğdum
anne! Sen yoktan var edensin.
Sen, annem! İlk insanım;
Bir ressamın titrek mum ışığında çizdiği düşlerine
gülümseyişi kadar içtensin.

Takvimler, çağlar değişse de bir şey hiç değişmedi:
Kadın olmak zordur!
Yola çıksa yollu, yoldan çıksa yolludur (!)
Fakat aklıma her geldiğinde, hayıflanırım Adem'e anne
sevgisinden yoksundur!

Kabul ettiyse(?) 'toprak' kabul etti Kabil'i,
Hava'nın yangınlarını kim bilir?
Beri taraftan göğe bakmak
havaya bakmak diye bilinir;
"sıram gelince 'gökyüzü' ile örtün üzerimi."

/ah, Hava kadın, annem... yerden göğe merhametsin.

Musa ÖZ

UZAKLARA YAŞLANMAK

Anılar dalgınlığından ağır çekerken
Kan akıyor dizelere, sözcüklere

Yoruluyor gün, çiy dökerken perçemlerini

Ulaşamıyorum
Beden dolayının zengin yerlerine

Sözlerini ellerimin içine alıyorum
Paltomun cebinde gezdiriyorum ellerini

Gülüştün avuçlarımın içinde iyice sahici

Kırlar, aşk yolunda kamçılıyor kısırağını
Kafiyeli dizeler okuyor karatavuk

Eğilişin durgunluğa, ev içlerinde bir başka güzel

Gelinler çatlatıyor duygusunu goncanın
Kokusunu uçuruyor dul kalanlar

Yolcusun, çünkü uzaklara yaşılanıyorsun

Göğüslerin başlangıcıdır zamanın

Önce gökyüzü yaşılanıyor biliyor musunuz

Cansu AYDIN

AĞLAMA DUVARI VE ÇÖLLER

ağlama duvarının üzerinde
gökyüzünü buz mavisine boyuyor intihar kuşları
ve Kays'ın imkânsız düşü nuru siyah gece...

hiçliğe akıyor çölün altın kumları,
ah ediyor havaya uçsun diye bütün petrol kuyuları...

tortusu sözleri... şarap denizine kesmiş şiirin kendine
garezi...

ışık, müzmin trajedi, kanyor günbatımlarında...

dili bıçağın keskin yüzünde, kendi kanıyla
ölümüne besleniyor bilinçsiz tilki...
geç kalıyor Nil Nehri...

Selami KARABULUT

ESKİDE KALAN

o sizi seyreden benim eski yüzüm
uykusundan uyandırılmış gibi taze
henüz uzamamıştır kirpikleri geceye

mabetlerde her gün beş vakit seda
tuhaf bir ürpertiden ibaret sığındığı tanrı
alnını kuşlarla süslediği odalarda

onun için tabelasını açmaz borsalar
ve soluktur cevherin kamaştırın ihtişamı
güz yapraklarından saçılan ışıktan

bakmayın öyle kırıştırdığına gözlerini
anlamak zor değil şaşkınlığını
vitrinlerinizin albenisine alıştırıyor kendini

eski yüzümdür o benim sizi seyreden
rengarenk bir tablo gibi boş
çok önceleri benim için artık el olmuş biri

Fatma ARAS

KUDURGAN ZAMAN

Bu zamanın adı yok
bir söz keser kavgayı
yüz yüze binlerce anlam, aynı fotoğraf içinde
öldüğümü bir kendim biliyorum.

Acıları matematik tutmaz
varlığı yoklukla çarpsan yokluk eder
yemek yaptım, sofrayı kurdum, kendimi oyaladım
bekleyişler, içimdeki ateşi körükledi
deliliği sığınak seçtim
aynı yolda aynı içe yolcuyuz ama
görülmedi bendeki bu uzaklık

Şimdi hırkasız, şemsiyesiz şehirde
kuşlar gitmiş hüzünler birbirine çarpıyor

Genişletti gökyüzünü çılgılığım.

Yayın Yönetmeni	: Ramis Dara	Katkı Payı	: 70 TL.
Prodüksiyon	: İhsan Üren, Zühtü Engüdar - Ersin Erdem, Zihni Engüdar, Yalçın Oğuz.	Posta Çeki ya da Banka hesabı	: Ramis Dara adına açılmış; 6025702 numaralı Posta Çeki hesabı ya da Yapı Kredi Bankası Mudanya şubesi (567) Hesap No: 72092839 IBAN: TR370006701000000072092839
Sahibi ve Yazı İşleri Müdürü	: Halim Çiftçi (Ömerbey Mah. Ş. K. Ahmet. Sok. Fidan Apt. B. Blok. Kat: 2, D: 5- MUDANYA)	Yazıcı çıkışı	: Selman Kırtasiye, Kâzım Baykal Cad. No: 14, 16040 Osmangazi - BURSA
Yazışma ve posta kargo adresi	: PK 68 16361 Ulucami - BURSA		
E- Posta	: akatalpa@hotmail.com		
Yayın Türü	: Yaygın süreli yayın. ISSN 1305 - 7685		

Ocak 2000'de Bursa'da Ramis Dara, Melih Elal, Serdar Ünver, Ali Özçelebi ve arkadaşları tarafından kurulan şiir ve eleştiri ağırlıklı aylık edebiyat dergisi
Akatalpa (www.akatalpa.org), şair ve yazarlarının bağlı oldukları telifler ve bazı şiir dostlarının katkılarıyla yayımlanmaktadır.